ԺԱ. ՏԱՐԻ 3137 · 22 ՅՈՒԼԻՍ 1894 · 1 ՍԷՖԷՐ 1312 · ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արծաթ	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միասին Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՄԵՐ ԿՈՒՍԱՍՏԱՆՆԵՐԸ

Է.

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Ինչպէս որ երեւցաւ մինչեւ ցարդ հրատարակուած կուսաստաններու շարքէն, ինքզինքնին եկեղեցւոյ եւ Աստուծոյ նուիրող կոյսեր ամեն տեղ եւ ամեն դարուց մէջ ունեցած ենք, որք պաշտելի անուններ եւ յիշատակներ թողած են, եւ զարմանալի չէ՝ երբ կը տեսնենք ի Սէօլէօզ, ի Թոմարզա, եւ ուրիշ տեղեր մայրապետ անուան ներքեւ կոյսեր, որոնք աշխարհական կեանքի վայելքներէն ինքզինքնին զրկելով՝ հագած են սեւեր, եւ սեւաներկ [illegible] կապած գլուխնին՝ առաւօտ եւ երեկոյ եկեղեցի կը յաճախեն, մեռելոց վրայ կ'աղօթեն եւ լաց կը լինին, թէեւ ասոնք որոշեալ վանք մը չունին, եւ ոչ ալ կանոնոյ, իրենց տուներն են՝ իրենց առանձնարանը, իրենց մենաստանը եւ իրենց բնակարանը, ուր մեկուսացեալ կ'աշխատին եւ իրենք զիրենք կը հոգան ու կը մխիթարեն։

Այս կոյսերը կամ մայրապետներն եկեղեցի կ'երթան եւ ուխտերնին խոստովանելով քահանային, կ'օրհնուին մայրապետ, եւ օրհնեալ սեւ շղարշով գլուխնին կը ծածկեն։

Ասոնցմէ ոմանք արտօնութիւն ունին խնկարկելու ի Ս. Եկեղեցւոյ ժամերգութեան ատեն, եւ ի ժամու մատուցման Ս. Պատարագի՝ կ'ընթեռնուն բեմէն միայն ճաշու Ս. Աւետարանը եւ կ'ըսեն Հաւատոյ Հանգանակը։

Սոյն տեսակ մայրապետներ կարի օգտակար հանդիսացած են իրենց միջավայրին, գաւառին կամ գիւղին մէջ, եւ ասոնցմէ քանի՛ քանիներն ի վերջոյ Ս. Երուսաղէմի մայրապետաց վանքը գացած են, որ Թուրքիոյ հայ կանանց միակ վանքն եղած է։

Այդօրինակ ուխտեալ կոյսերէն մէկ քանին գիտենք, որ ասանկ լուսաւորեալ դարու մը մէջ, եղական առաքինութիւններով ու բացառիկ բարեգործութիւններով փայլեցան։

Վերջին դասակարգի մայրապետներէն էր Խասգիւղի Որբանոցի հիմնադիր-մայրն, որուն հաստատութեան պատմութիւնն իւր համառօտագիծ կենսագրութեանը հետ կը խառնենք։

* * *

Գիւղացի աղջիկ մը, գաւառացիի մը զաւակ էր Սրբուհի, զոր կնքած էր Պէզճեան Յարութիւն Ամիրային ամենէն աւելի սիրելի սանիներէն՝ բարեմիտ պարտիզպան Գրիգոր, ի Գարմթալ Ս. Նշան եկեղեցին։

Հայրը՝ Գալֆաեան Նշան, երբ մեռաւ, Սրբուհին՝ մօրը հետ գիշեր ցերեկ կ'աղօթէր եւ կ'ըսէր. «Մա՛յր, վեց որբեր ենք. ինչպէս պիտի ապրինք։»

Առ որ ի պատասխան՝

«Աստուած մեծ է. կ'աշխատինք ու կ'ապրինք» կը յեղյեղուէր։

Սակայն Սրբուհին յուսահատ էր, եւ հայ-խաթուններու պէս ինքզինք ջերմեռանդութեան նուիրած։

Օր մը երազին մէջ տեսաւ Աստուածածինը, որ ձեռքէն բռնած՝ իրմէ աւելի խեղճ աղջիկներ ցոյց տալով կ'ըսէր «դո՛ւ իմս ես. հոգ մի՛ ըներ։ Ես քու ձեռքդ բռնած եմ։ Տե՛ս ասոնք, որ քեզի պէտք ունին. եւ ապրելու համար ձեռարուեստ ալ չունին»։

Սրբուհի՝ լաւ ձեռագործ գիտէր, «կլապտան-հիւսէ յինճիութիւն» ըսուած [illegible] թելի արհեստին մէջ առաջնակարգ վարպետ մ'էր, եւ իւր գիտցած այս արհեստովը մօրը կ'օգնէր։

Մեծ շուկային մէջ սոյն արհեստը ընդհանրացուցած է մայրապետը, եւ Խասգիւղի մէջ մինչեւ ցայժմ շատեր այդ արհեստէն կ'ապրուին։

Ուստի, Գալֆաեան կոյսը՝ յիշեալ երազը տեսնելէ վերջ, առաւօտուն գիւղին Ս. Նշան եկեղեցին երթալով, Աստուածամօրը առաջ ծնրադրած կ'ըսէ «Ես բոլորովին քուկդ եմ» եւ կ'ուխտէ բնաւ չամուսնանալ, եւ անոր մատնանիշ ըրած խեղճ աղջիկներուն իւր գիտցած արհեստը սորվեցնել։

Անցան օրեր, եւ գամ քան զգամ լաւ կերպով դրոշմուեցաւ միտքին մէջ իւր երկնած խորհուրդը, զոր գաղտնի կը պահէր մօրմէն եւ իւր ընկերուհիներէն։

Իսկ մայրը՝ «աղջիկս կը մեծնայ, կարգեմ, եւ տուն տեղ կազմելով, ես ալ հանգիստ ընեմ» կ'ըսէր իւր բարեկամաց եւ փեսացու կը պատրաստէր։

Սրբուհիի մօրը բաղձանքն էր իւր աղջիկը ամուսնացնել։

Սրբուհի՝ դառնացած՝ մօրը երեսը կը նայէր, ու «ես չեմ կարգուիր», կը կրկնէր։

Մայրը կը կարծէր թէ՝ փեսացուներուն չի հաւնիր, եւ ասոր համար շատ երիտասարդներու առաջարկը մերժած էր։

Բայց կուգայ ժամանակ մը, յորում շատ յարմար երիտասարդ մը Սրբուհիին ձեռքը կը խնդրէր։ Մայրը խոստացաւ տալ, եւ համոզել փորձեց աղջիկը։

Սակայն տեսնելով որ Սրբուհին յամառ է իւր որոշմանը մէջ, սպառնացաւ, եւ մինչեւ իսկ ծեծեց զայն, բայց ի զուր։

Սրբուհի խոր մտատանջութեան մէջ էր, երբ 1837ին ժանտախտը եկաւ եւ այս վէճերուն միանգամ ընդ միշտ վախճան տուաւ։

Սրբուհի վարակուելով օրուան հիւանդութենէն, կորսնցուց իւր բնատիպ գեղեցկութիւնը, թարմութիւնը եւ գիրութիւնը։

Կլոր դէմքը երկարեցաւ, իւր սեւ ու փայլուն աչքերը նուաղիլ սկսան, ճերմակ եւ վարդ երեսները տժգունեցան, եւ սոխակի պէս գեղգեղող ու ճռուողիւն լեզուն՝ հազիւ կցկտուր բառեր կ'արտասանէր, բառեր որ սրտաուչ բացատրութիւններ կը պարունակէին իրենց մէջ։

Բոլոր ազգականները սկսան մեղադրել մայրն՝ աղջկանը նկատմամբ բռնած անցեալ ընթացքին համար։

Իսկ մայրը գոգցես խելայնոր եղած, «Զաւակս ձեռքէս կ'ելլէ կոր, ի՞նչ ընեմ, ա՜խ, Աստուա՛ծ» գոչած ատեն, փութաց տեսնել Սրբուհին, որ քովիկը բազմելով՝ հառաչեց.

«Մա՛յր, ես ա՛լ Աստուածամօրն եմ. ազատեցայ ձեռքէդ»։

Մայրն ընդ այս փղձկելով, արտասուաթոր պատասխանեց.

«Ապրէ՛ աղջիկս, եւ նորէն Աստուածամօրը եղի՛ր։ Առ սեւ լաչակը գլուխդ, եւ մայրապետ եղի՛ր։ Թո՛ղ կատարուի փափաքդ։ Ալ չեմ ստիպեր։ Դո՛ւ գիտես հոգիս՝ միայն թէ ապրէ՛, ու ա՛լ բան չեմ ուզեր։»

Այս գեղուն ու ներշնչուն բառերն՝ ոգի եւ կեանք արտաշնչեցին Սրբուհիին որ դարձեալ ոյժ առաւ, օր օրի առողջացաւ, եւ վերջապէս ոտքի ելաւ։

Սրբուհի 1840ին իւր մօրը հետ Գարմթալէն փոխադրուեցաւ ի Խասգիւղ, հօրեղբօրորդւոյն՝ Ալմթոն Գրիգոր Էֆէնտիի տունը, ուր մայրապետական սեւ վերարկուն ու սքեմը հագաւ, եւ սեւ քօղով ծածկեց գլուխը։

Գարմթալցի մայրապետին սուր յիշողութենէն մինչեւ վերջը ջնջուած չէր՝ խեղճ աղջիկներուն օգնելու գաղափարը, եւ երազն՝ իրականութեան պէս բան մ'էր միշտ աչքին առաջ։

Երբ տեսնէր կարօտ աղջիկ մը. «Եկո՛ւր, քեզի ոյա, թէլ սորվեցնեմ, կ'ըսէր, որպէս զի թէ՛ մայրդ եւ թէ զքեզ ապրեցնես։»

Ոյա-յի եւ թէլ-ի արհեստը նոյն ատենները շատ յարգի էր, եւ ասով աղջիկ մը կրնար իւր օրապահիկն հայթայթել ու ապրիլ։

Խեղճ աղջիկներն իմանալով որ Գարմթալցի աղուոր մայրապետը՝ ոյա, թէլ սորվեցնելու մասնագէտ էր, կը դիմէին իրեն եւ կը խնդրէին որ իրենց ալ աւանդէ։

Սրբուհի՝ տեսնելով որ այդ կարգի աղջիկներուն թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ, պարտաւորեցաւ 1850ին արհեստանոց մը բանալ ի Խասգիւղ, եւ այս եղաւ առաջին օգտաշատ գործը Գալֆաեան Մայրապետին։

Այս արհեստանոցին մէջ սըրմա բանելու արհեստը յառաջացուցին։

Բայց ժամանակը՝ Սրբուհի Մայրապետին լաւ ապագայ մը սահմանած էր։

1865ին, հարիւրամեայ Տէր-պապային տունը Տէր Ներսէս սրբազան Վարժապետեանի հետ Շահնազարեան Կարապետ վարդապետին հիւանդտես գնաց։

Համատանց վարդապետը՝ Եւրոպայէն վերադարձող հետաքրքիր եւ ուսումնական եկեղեցական մը՝ կը բացատրէ Եւրոպայի մայրապետաց պարտականութիւնը, անոնց գործերը, որբեր եւ հիւանդներ խնամելը, եւ կը յորդորէ որ ինքն ալ անանկ Մայրապետաց միաբանութիւն մը եւ Որբանոց մը հաստատէ։

Նոյն Սրբուհին պատասխանեց.—

«Հայր սուրբ, այդպիսի գործ մը առանց ստակի չըլլար, ես ստակ չունիմ։»

Շահնազարեան չի պատասխաներ, բայց այնպիսի հայեցուածք մը կ'ուղղէ, որ լռելեայն իմացնել կ'ուզէր թէ՝ մարդն է որ դրամը կ'ստեղծէ, կը գտնէ։

Ապաքէն, Կարապետ վարդապետի խօսքերն ապարդիւն չի մնացին, եւ մայրապետին վրայ խորապէս ազդեցին։ Գիշեր եւ ցերեկ կը խորհի, եւ վերջապէս Վարժապետեան Սրբազանին դիմելով, կը հարցնէ.—

«Ա՜հ, Շահնազարեանի խօսքերը միշտ խղճիս եւ զգացմանցս կը զարնեն, եւ չեմ գիտեր թէ՝ ի՞նչ ընեմ, եւ ի՞նչպէս ընեմ»։

Սրբազանը կը քաջալերէ. «Ճիշդ ժամանակն է աշխատելու, եւ պիտի յաջողիս»։

Նոյնը կը կրկնէ եւ Տէր Գէորգ Արծրունի աւագ-քահանան, մինչ 1865ի քօլերան ոյժեր սփռած էր ամեն կողմ։

Սրբուհի մայրապետ կը գտնէ, նկատելով որ ախոռ մը մէջ չորս անչափահաս որբեր անխնամ թողուած էին, որոց հայրը եւ մայրը՝ անգութ քօլերան առեւանգած էր, եւ գոգցես իւր պաշտպանութեանը յանձնած։

Հուսկ ուրեմն, 1866 յունվար 1ին պաշտօնապէս կը բանայ համանուն Որբանոցը՝ Ոսկեպիւրի մէկ արուարձանը, Խասգիւղի Սանտալճի-փողոցը, Փիրճենեան Յովհաննէս աղային տունը։

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շարունակելի)

«ՎԼԱԴԻՄԻՐ» ՇՈԳԵՆԱՒԻՆ ԸՆԿՂՄՈՒՄԸ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յունիս 27ին, Սեւ ծովի մէջ ընկղմող ռուսական «Վլադիմիր» շոգենաւի մասին եւ անոր զոհերուն վրայ հետեւեալ նորագոյն ու մանրամասն տեղեկութիւնները կը հաղորդուին Թիֆլիզէն, Օտեսայի թերթերէն առնելով.

Ժամը մօտ 6-ին Օդէսսայում կայծակի արագութեամբ սարսափելի լուր տարածուեց ռուսական ընկերութեան Վլադիմիր շոգենաւի կործանման մասին, որ ջարդուած եւ ջրասոյզ էր եղած Թարխանկուտի մօտ իտալական շոգենաւից։ Վերջինս էլ ազատուածների մի մասն Օդէսսա բերեց։

Հասարակութիւնը մեծ բազմութեամբ թափուեց նաւահանգիստը. ցանկանում էր շուտով հաւատանալ, թէ որքան ճիշդ է այդ լուրը։ Դժբաղդաբար, այդ միջոցին կարանտինի նաւահանգիստը մտնող առաջին մասը ջարդուած իտալական շոգենաւն իւր արտաքին տեսքով հաստատեց իրողութիւնը։ Առաջին լուրն առնելուն պէս նաւահանգիստ եկած անձերի մէջ գտնւում էին Վլադիմիր շոգենաւի ծառայողների եւ այդ շոգենաւի վրայ գտնուած ուղեւորների ազգականներ ու բարեկամներ։ Շատերն իսկոյն եւեթ դիմեցին դէպի իտալական շոգենաւը նաւակներով։ Անցաւ կէս ժամ տանջող սպասողական դրութեան մէջ, մինչեւ որ Վլադիմիր շոգենաւը կործանող իտալական շոգենաւի վրայ ապաստանած ուղեւորներին տեղափոխեցին շոգեշարժ նաւակը։ Մօտիկին կանգնած հասարակութիւնը վազեց նաւակի ետեւից եւ երբ մտաւ տնտեսական նաւահանգիստը եւ մօտեցաւ Նարիշկինսկայա փողոցի մօտ կանգնած տնտեսական գործակալութեան շոգենաւին, հարիւրաւոր մարդիկ արդէն այդ շոգենաւումն էին. աւելի եւս մեծ բազմութիւն սպասում էր Նարիշկինսկայա փողոցում։ Ահա, վերջապէս, շոգենաւ մտաւ մի կին, որ փաթաթուած էր տաք վերմակի մէջ. նրա ետեւից մտաւ երկիւղից ֆիզիքապէս եւ բարոյապէս տանջուած մի ուրիշ կին, ֆրանսուհի. այնուհետեւ երեւացին մի քանի երեխաներ զանազան հասակի. կար մինչեւ անգամ մի մայր ծծի երեխայով. կար մի քահանայ, զինուորական սպայ, մի քանի տիկիններ եւ դարձեալ մի քանի անձեր, որոնք, ըստ երեւոյթին, ուրիշ մարդկանց (նաւաստիների) շորեր ունէին հագած։ Այդ նաւակի վրայ գտնւում էին 50 հոգի ուղեւոր եւ մի քանի նաւաստի։ Իսկոյն շրջապատեցին նրանց, սկսեցին հարց ու փորձ անել ոմանք իրենց՝ շոգենաւի վրայ գտնուած բարեկամների, ոմանք իրենց երեխանց մասին։ Ազատուածների թւում մի 8 տարեկան տղայ կար, որ զրկուել էր հօրից, մօրից եւ քրոջից։ Բոլոր ազատուածները հրաւիրուեցան գործակալութեան գրասենեակը, ուր եւ ցուցակագրուեցան նրանց ազգանունները. երեւաց որ դրանց թիւը 58 է, բացի նաւաստիներից։ Բացի այդ 58 հոգուց նոյն իտալական շոգենաւով բերուած էր 6 դիակ, որ հանել էին ծովից Վլադիմիրի խորտակուելուց յետոյ։

Անկարելի է նկարագրել այն սրտաճմլիկ տեսարանը, որ ներկայանում էր տնտեսական գործակալութեան բակում, երբ հարցուփորձից պարզւում էր, որ որոնած անձը չկայ ազատուածների թւում կամ դրա խեղդուած լինելու մասին դրական տեղեկութիւններ կան։ Իտալական շոգենաւի գալուց կէս ժամ յետոյ, եկաւ Սինէօ շոգենաւը, որ պատահմամբ հանդիպել էր ջրի մէջ լողացող եւ օգնութիւն խնդրող դժբաղդ ուղեւորներին եւ որին յաջողուել էր ազատել մօտ 60 հոգու։

Այդ միջոցին նաւահանգիստ եկաւ Օդէսսայի քաղաքապետ Պ. Ա. Զելենոյը եւ ուրիշ վարչական անձեր։ Ռուսական ընկերութեան բժիշկն եկաւ փոքր ինչ վաղ եւ գնաց նախ ուղեւորներին իտալական շոգենաւի վրայ, ուր ազատուածների թւում խեղումներ ստացողներ չկային. իսկ Սինէօ-ի վրայ երեւաց, որ մի տիկնոջ ոտք ջախջախուած է, իսկ մի ուրիշ կին թեթեւ վնասներ էլ ստացել եւ սա իւր ոտով գնաց հիւանդանոց։ Սինէօ-ի վրայ գտնւում էին 40 ազատուած ուղեւոր եւ 17 նաւաստի, եւ, բացի դրանցից, 3 հոգի ջրահեղձ եղած։ Քաղաքապետն անմիջապէս կարգադրեց, որ ջրահեղձների դիակները տանեն, որ եւ կատարեցին երեկոյեան ժամը 7-ին։

Սինէօ շոգենաւի ազատուած անձերը հետեւեալներն են. Իւան Շեալի, Լուի Լանսիօն, Արկադի Սլօժենսկի, ենթասպայ Դիմիտրի Ֆոն-Գրոտէ, դը-Բուխօ, ենթասպայ Բրոնիսլաւ Զգանկեւիչ, Աւգուստ Շուլց, Մենիտա Դունայեւսկայա, Կոստանդին Թումայեանց, Եղիսաբէթ Թումայեան, Ելիսաւետա Դուսանսկայա, Ալ. Սոլոսչեւսկի, Փ. Վասիլեօվ, Նիկ. Գրեկով, Տրոֆ. Սոլիաբուկով, Պարֆ, Բուրղալովսքի, Ս. Շապօշնիկոֆ, Ի. Մաչումն, Շ. Պոչերաձէ, Իբրահիմ-Ալի, Ն. Բուրդուկով, Ե. Զիւզամլօ, Փ. Կամենսկի, Ս. Ռուպալինսկի, Մ. Պոնոմարեօվ, Մահմուդ-Աբաղ, Վ. Վեսչինկին, Կարլ Շմիդտ՝ Թիֆլիսի նահանգական դատարանի պրոկուրորի օգնական, Նատալիա Զօրնեաւսկայա, Իւան Ստեպանով, Աւգուստինա Շվարձկով, Աննա եւ Իոսիֆ Կաց, Իպ. Բարանսկի, Կլաւդիա Գարտներ, Վ. Դիդրովսկի, Դ. Ե. Բանարովսքի՝ գեներալմայօր, Լեօնիդ Պերլման, Միխայլ Գոլախչուկով։

Թարխանկուտի մօտ յունիսի 27-ի գիշերուայ աղէտի նման աղէտ իւր զոհերի թուով դեռ եւս պատահած չէ Սեւ ծովի վրայ։

* * *

Օդեսսայի լրագիրները լիքն են Վլադիմիր շոգենաւի խորտակման մասին նոր մանրամասնութիւններով։ Այդ մանրամասնութիւններից, ի միջի այլոց, իմանում ենք, որ ծովի յատակից հանուած եւ Օդեսսա տարուած 9 դիակից 6ը վերջնականապէս որոշուած է, թէ ում դիակներն են։ Այդ դիակները հետեւեալ անձերինն են՝ Բագուի հարուստ Գ. Թումայեան, Մարիամ եւ Թէոդորոս Աստուածատրեաններ (այր ու կին), Լէօնիդ Շեստակով՝ իշխան Գագարինի փեսան, ինժեներ Պաւել Գրանսկի եւ Լիդիա Ռաֆ. Պետրովա։ Մնացած երեք դիակները—մի տղամարդու եւ երկու կնոջ—որոշուած չեն։ Ոմանք ասում են, որ դրանցից մէկը Քութայիսի մի ուսուցչի դիակ է։

Թումայանի դիակը, ազգականների խնդրանօք, կը զմռսուի եւ Բագու պիտի տանուի այնտեղ հողին յանձնելու համար։

Վերեւ յիշուած Թէոդորոս Աստուածատրեանը, որ խեղդուել է իւր կնոջ հետ, Ակքերմանում խաղողի այգիներ ունէր։ Այր ու կին Վլադիմիր շոգենաւով վերադառնալիս են եղել Մելիտոպոլից, ուր գնացած են եղել իրենց ազգական մի աղջկայ հարսանիքին։ Աստուածատրեանի եղբայրը, որ Օդեսսայում ծխախոտի գործարան ունի, խնդրամատոյց է եղել, որ իրեն թոյլ տան ջրահեղձ եղած ամուսինների դիակներն Ակքերման տանելու։

50 հոգի ազատուածների թւումն է Յովհաննէս Խուդադեան, Թիֆլիսի վաճառական։

* * *

Վլադիմիր շոգենաւի կործանման տեղում ջրասոյզները ծովի յատակից յունիսի 7ին 9 դիակ են հանել եւ տարել են Օդեսսա. դրանց մէջ են Աննա Ղորղանեանի եւ վաճառական Խուդադեանի կնոջ եւ գործակատարի դիակները։

Աննա Ղորղանեանի վրայ գտնուած են իւր հետ վերցրած զանազան թանկագին իրեր եւ Փրիդոնեանի գրասենեակից ստացած մի չեկ։ Նրա մարմինը տարուած է Վլադիկաւկազ, ուր եւ հողին պիտի յանձնուի։

Ծովի յատակից հանուած է եւ նաւի վրայ գտնուած իրեղէնների մի մասը։

Խեղդուածների իրենց մէջ առած երկու նաւակներից մէկը կորած է անհետ, իսկ միւսի միայն կտորներն է ջուրը ծովափ նետել։ Ազատուածներից շատերը հիւանդացել են մրսելուց եւ վախից, իսկ մէկը, ինչպէս ասում են, խելագարուել է։ Օդէսսայում ժողովարարութիւն է բացուած ազատուածներից նրանց համար, որոնք շոգենաւի կործանման ժամանակ իրենց մօտ ունեցած փողերից զրկուել են։ Շոգենաւի կապիտանը դեռ եւս յայտնի չէ խեղդուած է՞ թէ ազատուել է։ Ազատուածներից 10 հոգի իրենց կեանքն ապահովագրած են «Ռոսսիա» ընկերութեան մէջ։ Ազատուածների թւումն է Թիֆլիսի պոստային վարչութեան մէջ աւագ-գրագրի պաշտօն կատարող Պ. Շուլցը։

Օդէսսայից հեռագրում են որ Վլադիմիր շոգենաւի վրայ եղել են 142 ուղեւոր եւ 52 նաւաստի։ Ազատուած են եւ Օդէսսա են տարուած 91 ուղեւոր եւ 39 նաւաստի։ Խեղդուած են 55 հոգի, որոնց մէջ են կոմսուհի Բայլենը եւ Շեստակովան. վերջիններիս դիակները գտնուած են եւ տարուած են Օդէսսա։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ» (56)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՍԻՐԵԼՈՒ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Եւ հառաչ մը զսպելով, յարեց.

—Ձեր սիրտին խորն ունի՞ք ուրիշ երազ մը... որուն հակառակի իմ խնդիրքս։

Բլէզ չէր գիտեր ի՛նչ պատասխան տալը։

Իրաւ ունի՞ք այդ երազը։

—Այնքան գեղեցիկ էք որ անշուշտ ըսած են ձեզ...

—Իրաւ, շատ անգամ ըսած են...

—Եւ սիրոյ վրայ խօսա՞ծ են...

—Երբեմն։

—Մտիկ ըրի՞ք, Բլէզ, պատասխան տուի՞ք։

Բլէզ գլուխն երերցուց ոչ ըսելու համար։

—Ազա՞տ էք... աղջիկս։

—Երբէք չեմ ըսած մէկուն թէ կը սիրեմ զինքը։

—Աստուա՛ծ իմ։

—Երբե՛ք, կ'երդնում։

—Ուրեմն կրնա՞մ յուսալ, Բլէզ, թէ պիտի հաճիք կինս ըլլալ։ Օ՛հ, չեմ ստիպեր ձեզ անմիջապէս պատասխան տալ։ Ձեր ուզեր որ ամբաստանէք զիս թէ ձեր կամքին վրայ կը բռնանամ... Ոչ, ոչ... մտածեցէք... խորհուրդ հարցուցէք ձեր սիրտին... Գոնէ զիս չճզմելու համար անստուգութեան մը մէջ որ հազար անգամ աւելի ահաւոր է քան թշուառութիւնն իսկ, ըսէք թէ կը մերժէ՞ք...

—Ոչ... չեմ մերժեր, բարեկամս. բայց ձեր խոստովանութիւնն այնքան խռոված է զիս որ ի՛նչ մտածելս չեմ գիտեր... Քիչ մը պէտք ունիմ ինքզինքս ամփոփելու, աչքիս առջեւ բերելու այնքան ըղձալի ու փայլուն ապագան զոր կ'ընծայէք ինծի... վասնզի, այն օրը որ ուզեմ ձեռքս ձեր ձեռքին մէջ դնել, պէտք է կարենամ խոստանալ ձեզ թէ կեանքս ամբողջ ձեր երջանկութեանը կը նուիրեմ։

—Օ՛հ, պիտի սպասեմ, Բլէզ, պիտի սպասեմ որչափ որ պէտք ըլլայ... եւ շնորհակալ եմ, օ՛հ, շնորհակալ եմ որ չէք յուսահատեցուներ զիս... Եթէ գիտնայիք թէ որքան կը սիրեմ զձեզ...

Քասթէլպուք տանող ճամբէն սկսան ետ դառնալ։

Լուռ ու մունջ քալեցին։

Պարթոլի միտքէն չանցուց լռութիւնը խզել։ Այն միջոցին զուարթ եւ տխուր մտածումներ կը խուժէին անոր գլխուն մէջ։

Երբեմն, գաղտաբար կը դիտէր մանկամարդ աղջկան երեսը։

Բլէզ չէր կրնար ինքզինքը քօղարկել։

Քիչ մը առաջ, երբ եկած էին, երբ առաջին անգամ անցած էին այդ ճամբէն, ժպտերես էր ու թէեւ շատ չէին խօսեր, երջանիկ էր Բլէզ, աչքերուն ցոլքէն, շուրթերուն կարմրութենէն, դէմքին զեղուն կենդանութենէն յայտնի էր։

Եւ հիմակ ո՛րքան փոխուած էր։

Թեթեւ խորշոմ մը կ'անցնէր մաքուր ճակտէն. երեսը լուրջ էր. աչքերն ա՛լ ճառագայթ չունէին. բոցը մէկէնիմէկ մարած էր։

Երբ նշմարեց որ կը դիտուէր, ուզեց ժպտիլ։

Բայց,—դէթ այնպէս երեւցաւ Պարթոլիին,—այդ ժպիտն իսկ տխուր էր։

Իրենց հասնելնուն բաժնուեցան իրարմէ։

Ժամանակ էր։

Բլէզ ալ կարողութիւն չունէր արցունքները զսպելու։

Գնաց փակուեցաւ իր սենեակն ու սկըսաւ հեծկլտալ։

Ֆիլիբ, Ջըրվէժին վրայի ժայռերուն մացառներուն մէջ պահուըտած, ներկայ գտնուած էր Պարթոլիին տեսակցութեանը մանկամարդ աղջկան հետ։

Լսած էր հօրը տարփալից խոստովանութիւնը։

Եկած էր ճշմարտութիւնն իմանալու եւ հիմակ որ լսած էր զայն, ափի բերան էր եղած, սիրտը կը բաբախէր, ականջները կը թնդէին։

Այդ անողորմ օրուան մէջ ի զուր փորձեց ինքզինքին տէրն ըլլալ։

Հայրը կը պաշտէր մանկամարդ աղջիկը։ Այսպէս, Բլէզ իր մանկութիւնը կը կապէր անոր ներկայ կեանքին հետ, իր նըմանութեանը շնորհիւ յիշատակներու անընդհատ շղթայ մը կազմելով այնուհետեւ։

Միթէ ինք, Ֆիլիբ, կրնա՞ր ըմբոստանալ այդ սիրոյն դէմ։

Երբ, այդ ժամադրութենէն ետ կը դառնար, Քասթէլպուք տանող արահետին ժայռերէն, յանկարծ զարմացաւ հանդիպելով Տիանին, որ գետինը նստած, կարծես կը սպասէր։

Շատ անգամ այսպէս կը փնտռէր Ֆիլիբը, եւ անիմաստ ու անկապակից խօսքեր ըսելով, կ'ընկերանար անոր, անուշ եւ մելամաղձիկ ժպիտով մը անոր հետեւելով։

Խելագարը ոտքի ելաւ եւ իսկոյն Ֆիլիբին քովը գնաց։

Երիտասարդը — հակառակ իր տխրութեանը — սարսափեցաւ մինակ գտնելով զայն, անդունդի մը մէջ իյնալու, Թառնի հոսանքին մէջ գլորելու վտանգին ենթակայ։

Ուզեց յանդիմանել զայն։

Բայց, իբր թէ Տիան գիտնար անոր ըսելիքը, բռնեց երիտասարդին ձեռքն ու շուրթերուն տարաւ։

Ֆիլիբին սիրտը խանդաղատեցաւ։

Թերեւս այդ խեղճ ուղեղին մէջէն Ֆիլիբին վիշտը քիչ մը կը հասնէր մինչեւ մանկամարդ աղջկան միտքը, վասն զի թուեցաւ իրեն, որ այնքան դժբախտ էր այդ պահուն, թէ խելագարը կը փորձէր մխիթարել զինքը։

Տիան կը սեղմուէր Ֆիլիբին քովը. անդադար կը ժպտէր անոր, եւ իր ճակատը կարկառեց անոր շուրթերուն։

Ֆիլիբ, յուզուած, համբուրեց զայն։

—Խե՛ղճ աղջիկ, մրմնջեց։

Դղեակ տարաւ զայն։

Իրիկունը, քանիցս առիթ ունեցաւ Բլէզին հանդիպելու, բայց խոյս տուաւ անկից։

Անոր քովէն անցաւ առանց խօսք ուղղելու, մինչեւ իսկ առանց երեսը նայելու։

Բլէզ կեցած էր իր անցնելու պահուն։

Երիտասարդին տժգունութենէն, տագնապէն հասկցած էր թէ ալ անիկա չէր վստահելի բարեկամը որուն սիրոյն վրայ կը կրթնէր այնքան երանութեամբ։

Յաջորդ օրն այսպէս անցաւ։

Միւս օրերն ալ անանկ եղան։

Ֆիլիբ բնաւ չխօսեցաւ Բլէզի հետ։

Եւ սակայն ակներեւ էր որ մանկամարդ աղջիկը կը փնտռէր զայն, կամ բան մը հարցնելու համար, կամ հասկնալ ուզելու համար առեղծուածին լուծումը թէ ինչո՞ւ քանի մը օրէ ի վեր Ֆիլիբ խոյս կուտար իրմէ։

Պարթոլի, իր սիրոյ լեցուն սէրէն կուրցած, բնաւ չէր տեսներ այդ երկու սիրեցեալ էակներուն մէջ անցածը, բան մը չէր կասկածեր։

Երջանիկ էր, վասն զի կը յուսար։

Սիրտը բացած էր իր զաւկին։

—Ֆիլիբ, անշուշտ գուշակեցիր թէ ով կը սիրեմ։

—Բլէզը, այնպէս չէ՞, ըսաւ։

—Բլէզը, այո։

—Եւ ձեր զուարթ երեւոյթէն կը գուշակեմ, հայր, թէ խօսած էք հետը։

—Խօսեցայ հետը եւ ամեն բան ըսի։

—Եւ ի՞նչ բան ուրախ կ'ընէ ձեզ, հայր, ըսաւ Ֆիլիբ, այդ ուրախութենէն վիրաւորուած։

—Վասնզի չմերժեց զիս... Քանի մը օր խնդրեց վարժուելու համար այդ գաղափարին, եւ յետոյ պատասխան պիտի տայ... Բայց զիս ուրախացնողը սա է որ երբ պաղատեցայ իրեն անկեղծօրէն ըսել թէ սիրտն ազա՞տ էր.. մէկը սիրա՞ծ էր...

—Ի՞նչ պատասխանեց։

—Ոչ ոք կը սիրէ... եւ մէկէն չէ սիրուած։

—Ա՛հ, մէկը չի՞ սիրեր, ըսաւ ձեզ, մրմնջեց Ֆիլիբ այլայլած ձայնով։

—Հիմակ կը հասկնա՞ս ուրախութիւնս։

—Այո, այո, անշուշտ, կը հասկնամ, հա՛յր։

Եւ քիչ մնաց որ տկարանար։

Բայց Պարթոլի չէր նշմարեր որ Բլէզ հետզհետէ կը տխրէր եւ շատ անգամ, երբ յանկարծ քովը երթար, անոր աչքերը կարմիր էին։

Ֆիլիբի վարմունքը, Բլէզէն խոյս տալու յարատեւ ջանքերը կը յուսահատեցնէին զինքը։

Վերջապէս, իրիկուն մը, Պարթոլի՝ Էկիյեէթի հօրերուն մէջ գտնուելով լուր ղրկած էր թէ ընթրիքի ատենը տուն չպիտի դառնար եւ թէ չսպասէին իրեն։

Ֆիլիբ եւ Բլէզ առանձին մնացին։

Ճաշի միջոցին ձայն ձուն չհանեցին։

Երկուքն ալ չէին ուտեր. սիրտերնին լեցուած էր. արցունքները կեցած էին իրենց արտեւանունքներուն տակ, եւ կը ճգնէին վեր չառնել իրենց աչքերը, վասն զի եթէ նայուածքնին իրարու հանդիպէին, չպիտի կրնային զսպել իրենց արցունքները։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 22/3 ՕԳՈՍՏ. 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Դիւանագիտութիւնն անգամ մ'եւս անկարող եղաւ արգիլելու արիւնհեղութիւնը։ Որչափ ալ հեռի ըլլան մեզմէ, Չին և Ճարոն մեզմէ շատ պակաս չեն յարգեր մարդկային կեանքը։ Ճարոն մանաւանդ բոլորովին եւրոպական գաղափարներով կը վարուի։ Այնու համերձ, ցեղային հակառակութիւն, տնտեսական շահ և քաղաքական առաւելութեան խնդիր աւելի զօրաւոր եղեւցան քան մարդկային իմաստութիւն, և մինչ կը գրենք այս տողեր, հազարաւոր մարդկային կեանքեր արդէն փճացած են Դեղին ծովու կողմերն։ Երեկուան Հեռագրէն տեղեկացան մեր ընթերցողք թէ պատերազմը պաշտօնապէս յայտարարուած է Ճարոնի կողմէ, և Չինի կողմէ ընդունուած։ Ճարոնցիք ընկղմած են Չինացիներուն ամենէն նոր և ամենէն հզօր զրահաւորն, և բռնած կամ խորտակած են չինական երկու սրընթաց մարտանաւ, նաեւ գրաւած են 11 փոխադրանաւեր, Քորէա եւնող չինացի զօրաց մէկ մասը փճացնելով, և նաւերէն մի քանին ընկղմելով։ Բայց, միւս կողմէ, Չինացիք Քորէայի արեւմտեան եզերքին վրայ յաղթած են Ճարոնցիներուն, հոն մեկնող անոնց յարձակումին, ուր կ'ուզէին գրաւել չինական զօրաց ձեռքը գտնուող քորէական նաւահանգիստ մը, և այս ճակատամարտի մէջ Ճարոնցիք ծանր կորուստ կրած են։

Այո, Չին և Ճարոն շատ հեռի են մեզմէ։ Չինաստանի հետ ամենեւին յարաբերութիւն ունեցած չէ Թուրքիա, և Ճարոնի հետ վերջին յարաբերութիւնն եղաւ Էրթուղրուլ ճամբորդութիւնն ու արկածը ճարոնական ջուրերուն մէջ, և ճարոնական երկու մարտանաւերու Կ. Պոլիս այցելութիւնն։ Այս երկու մարտանաւեր այսօր խորտակապէս կը կրեն ճարոնական Նորածագ Արեգական դրօշն «Երկնային կայսրութեան» (Չինաստանի) նաւատորմին դէմ։ Անոնց խոշոր թնդանօթները, թորփիլարձակ խողովակներն և կարկուտի պէս գնտակ տեղացնող մանր խորտնկէչներն այս պահուս կ'երեւի շատ գործ կը տեսնեն։ Գի ցարդ ծովու վրայ առաւելութիւնը Ճարոնցիներուն կողմը կը մնայ։ Բայց թէպէտ Մայրագոյն Արեւելից երկու մեծ երկիրները շատ հեռի են Կ. Պոլսէ, թէպէտ անոնց պայքարն զգալի ազդեցութիւն չի կրնար ունենալ Արեւմտից համար, բայց շատ խորագէտ ըլլալու պէտք չկայ՝ հասկնալու թէ եւրոպեան քանի մը Տէրութիւնք անտարբեր պիտի չդիտեն Չինու և Ճարոնի պատերազմն։ Աշխարհի այլ և այլ կողմերն իրարու հետ հաշիւներ կ'ունենան Ռուսիա և Անգլիա։ Խաղաղական Ովկիանոսն այն վայրերէն մէկն է այսօր։ Ռուսիոյ քաղաքականութիւնն է՝ անգլիական ստացուածոց մօտ դիրքեր ձեռք բերել, այն ստացուածոց սպառնալով անգլ. քաղաքականութեան վրայ ազդել կարենալու համար։ Այս միտք Ռուսիա սահմանակից եղաւ Աֆղանստանի, ու կ'երթայ իւիք ալ Հնդկաստանի՝ Բամիրի միջոցաւ։ Ռուսիա նաեւ Խաղաղականի մէջ նաւախումբ մը կազմեց, ի հարկին սպառնալու համար անգլ. բազմաթիւ գաղթականութեանց դրօշ կը թրջէն Խաղաղականի ջուրերն։ Հնդկաստանէն ինչուան Հոնկ-Քոնկ, Սինկաբուրէն մինչեւ Աւստրալիա, կրնան ենթարկուիլ Ռուսիոյ սպառնալիքին, եթէ Խաղաղականի մէջ հզօր դիրք ձեռք բերէ հիւսիսային մեծ կայսրութիւնն։ Յայտնի է թէ ռուս կառավարութիւնը վերջին տարիներս շատ աշխատեցաւ Սիպերիոյ կարեւորութիւնն աւելցնելու։ Սիպերիոյ մէկ ծայրէն միւսն երկաթուղի կը շինուի, այնպէս որ Խաղաղական Ովկիանոսի վրայ Սիպերիոյ նաւահանգիստէն՝ Վլատիվոստոքէ չոգեկառք մինոզը պիտի կրնայ երկաթուղիով մինչեւ Փեդերսպուրկ գալ. այսինքն աւելի երկար ճամբորդութիւն մ'ընել քան եթէ Եւրոպիոյ երկայնութեան վրայ մէկ ծայրէն միւսն երթար երկաթուղով։ Վլատիվոստոքի նաւահանգիստն արեւելեան մեծ նաւարան մը կ'ըլլայ Ռուսիոյ համար։ Բայց անգլ. գաղթականութեանց մօտ գալու համար, Ճարոնի, Չինի կամ Քորէայի եզերաց վրայ կայան մը թանկագին ստացուած կ'ըլլար Ռուսիոյ համար, և բնական է որ խորհիլ թէ Քորէայի պէս չփոթ և անստոյգ վիճակ ունեցող սահմանակից երկրի մը մէջ իր նաւատորմին կուան կամ յենարան մը ձեռք բերել Ռուսիոյ բաղձանքներէն է։ Բայց այն ատեն Անգլիան ևս հաշիւ գրենել պէտք կ'ըլլայ. զի Խաղաղականի մէջ տարածուելու Անգլիա մեծագոյն իրաւունք մ'ունի, պաշտպանելու աւելի շատ կէտեր ունենալուն համար՝ իր գաղթային ծաւալման պատճառաւ։ Ֆրանսա, Գերմանիա և Միացեալ Նահանգներն ևս աւելի կամ նուազ շահակից են Մայրագոյն Արեւելից գործերուն, Ֆրանսա և Գերմանիա՝ իրենց գաղթային գործոց պատճառաւ. և Ամերիկա՝ թող չտալու համար որ Մայրագոյն Արեւելից կողմն եւրոպեան Տէրութեան մը գերակշիռ իշխանութիւնն հաստատուի։ Յայտնի է թէ Ճարոնէ մինչեւ Քալիֆորնիա կամ Սան Ֆրանչիսկօ, այսինքն՝ մինչեւ արեւմտեան ծայրն Ամերիկայի, հեռաւորութիւնը մեծ չէ, և Խաղաղականի այն կողմ ամերիկեան կառավարութիւնը միշտ հետամուտ եղած է պահպանելու իր գերիշխանութիւնն։ Այս ամեն նախանձոտ Տէրութեանց մէջէն նա որ յաջողի իրեն համար շահ մը հանել Քորէայի խնդրէն՝ արդարեւ ամենէն ճարպիկը պէտք է ըլլայ, և այս տեսութեամբ Եւրոպացիք ևս հետաքրքրութեամբ կը դիտեն խնդրոյն ընթացքը։ Մեր երեկի թուով հրատարակուած հեռագրէն իմացան ընթերցողք թէ պատերազմի պաշտօնական յայտարարութիւն ըլլալուն պէս Անգլիա փութացեր է ծանուցանել թէ չէզոք պիտի կենայ, որպէս զի պատերազմող կողմեր պարտաւորին խոյս տալ անգլիական դրօշն և անգլ. շահերն, որք ուրիշ ամեն օտար Տէրութեան շահերէն աւելի են այն կողմեր։ Անգլ. դրօշը Մայրագոյն Արեւելից ջուրերուն մէջ ամենէն շատ երեւցող եւրոպեան դրօշն է. ինչպէս Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւերուն 100էն 85ն անգլիական է, կարմիր ծովէն անդին ամեն ծովերու մէջ երթեւեկող եւրոպեան նաւերու ամենամեծ մասն Անգլիացւոց են, որք իրենց մեծ և փոքր գաղթականութիւններով ծածկած են համայն ծովեզերքը մինչեւ հարաւային ծայրն Չինաստանի։ Անցեալ օր Ճարոնցիք ընկղմեցին անգլ. չոգենաւ մը զոր չինական կառավարութիւնը վարձած էր զօրք փոխադրելու համար։ Այսպիսի արկածներու տեղի չտալու համար, Անգլիա չէզոքութիւն յայտարարած է, և ինչպէս ինք չէզոք Տէրութեանց յատուկ միջազգային կանոններու գործադրման հոգ պիտի տանի, նոյն կանոններով իրեն տրուած իրաւունքները կրնայ պահանջել պատերազմիկ Տէրութիւններէն։

Գալով Չինու և Ճարոնի պատերազմին եւրոպեան վաճառականութեան վրայ ազդեցութեան, որովհետեւ այս երկու մեծ Տէրութեանց գլխաւոր դրամն արծաթն է, արծաթ դրամով անոնց մեծաքանակ և արտասովոր ծախքեր ընելը կրնայ ազդել արծաթի և ոսկւոյ տարբերութեան վրայ։ Կարելի է որ Չին ու Ճարոն, եթէ երկար ժամանակ պատերազմին, Հնդկաստանէն արմտիք քաշեն, որով Հնդկաստան առաջուան չափ տրամադրելի արմտիք չունենայ Եւրոպա ղրկելու։ Կարելի է որ Ճարոնէն Եւրոպա մետաքսի առաքում մը նուազի։ Կ'երեւի թէ Չինաստանի քանի մը նաւահանգիստք որք միջազգային դաշնագրով բաց են եւրոպեան վաճառականութեան առջեւ, ներկայ պատերազմին առթիւ չէզոք պիտի նկատուին, որով եւրոպեան, մանաւանդ անգլ. վաճառականութիւնը չի վնասուիր։ Հետեւապէս, թէյի վաճառականութիւնն անվնաս կրնայ մնալ։ Ամեն պարագայի մէջ, որչափ ալ տեւէ Չինի և Ճարոնի պատերազմը, չենք կարծեր որ արեւմտեան վաճառականութեան վրայ զգալի ազդեցութիւն ընէ։ Իսկ քաղաքականութեան վրայ ազդեցութիւնը դէպքերու ընթացքէն կախում ունի, որք անակնկալ երեւոյթներ կրնան ստանալ, պատերազմի ժամանակ մանաւանդ, և հիմնական հաշիւները խանգարել։

Բ. Ք.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՆՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՔՈՐԷԱՅԻ ԱՆՑԵԱԼԻՆ ԵՒ ՆԵՐԿԱՅԻՆ ՎՐԱՅ

Անգլիացիք «Ճգնաւոր Երկիր» կը կոչեն զՔորէա, որ Չինէն ու Ճարոնէն աւելի խստութեամբ ինքզինք պահպանած է «Արեւմուտքի բարբարոսներուն» (Եւրոպացիներուն և Ամերիկացիներուն) հետ ամեն հաղորդակցութենէ։ Մինչեւ 1840 ոչ մէկ Արեւմուտցի կրցած էր ոտք կոխել Քորէա։

Աշխարհագրօրէն Չինաստանի հետ միացած, բայց Զանեան Ալին լեռով և Թումէն գետով Չինացւոց երկրէն բաժնուած է Քորէա, որ 227,000 քառ. քիլոմէդր տարածութիւն ունի, այն է՝ Իտալիոյ չափ գրեթէ։ Ութ կուսակալութեան (Թօ) բաժնուած է, և ունի 360 քաղաք կամ աւան, որոց մի քանին միայն կարեւորութիւն ունին։ Բնակիչք 1883էն 8 ½ միլիոն կը հաշուէին (Բնգերման), բայց անգլ. նոր ուղեւորներ մինչեւ 15 միլիոնի կը հանեն։ Իւր լեռներէն մին 3,000 մէդր բարձրութիւն ունի, և Քորէայի մասը կազմող Քէլբար կղզւոյն մէջ տեղը կը բարձրանայ Ռուհան Սան անուն «Սպիտակ լեռն», 2,000 մէդր, որ ուխտատեղի է։

Առեւտրական առաջին դաշնագիրը զոր Քորէա կնքեց, 1873էն էր, Ճարոնի հետ։ Ցետոյ կնքեց առեւտրական դաշնագրեր Միացեալ Նահանգաց, Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Ռուսիոյ, Ֆրանսայի և Աւստրիոյ հետ, 1882էն մինչեւ 1892։ Այս վերջին դաշնագիրը կնքող աւստրիացի սպայն քննած ըլլալով Քորէա, իւր տեղեկագրով կ'ըսէ թէ Քորէացիք մոնկոլեան ցեղ մ'են, Ճարոնցիներու և Չինացիներու հետ խառնուած։ Մանչու Թաթարներու տիպարն ունին, և իրենց բացարձակ դեղին գոյն լիովին կը ցուցնէ իրենց մոնկոլեան ծագումն։ Ուժեղ մարդիկ են, միջին հասակով, կանոնաւոր դիմագծերով. իրենց նշաձեւ աչքեր մոնկոլեան ցեղին սեփական են. իրենց սեւ ու ցանցառ մօրուքն երբեք չեն գերծեր։ Ուշագրաւ զարմանալիութիւն մ'է որ իրենց մէջ կը գտնուին կաւկասեան դիմագծով մարդիկ, խարտեաշ մօրուքով և կապոյտ աչքերով։

Քորէա ներքին պառակտումներու և Ճարոնցիներու ու Չինացիներու պայքարին ասպարէզ եղած է ամեն ժամանակ։ Քրիստոսէն 2,350 տարի առաջ, չինացի հին քրոնիկագիրներուն խօսքին նայելով, Քորէա Չինաստանի հարկատու իշխանութիւններէն մէկն էր։ Չինացիք զՔորէա կ'անուանեն Քաօլի, Ճարոնցիք՝ Քորայ, իսկ Քորէացիք իրենք իրենց երկիրը կը յորջորջեն Շան-Քուէն։ Իրենց մայրաքաղաքն է Հան-Եանկ, որ «գետի քաղաքը» կը նշանակէ, բայց սովորաբար Սէուլ կ'ըսուի, որ քորէական բարբառով «ոստան» կը նշանակէ։ ԺԶ դարու վերջին տարիներն աղետալի եղան Քորէայի, զի հինգ տարի շարունակ Ճարոնցիք և Չինացիք պատերազմեցան Քորէայի մէջ, և աւերշտկեցին երկիրը։ Քորէայի թագաւորներն աղետալի արշաւանքներուն վերջ տալու համար ազգը միջոցներ ձեռք առին և օտարաց մուտքն արգիլեցին, ու յաջողեցան երկու դար շարունակ։

1835ին, ֆրանսացի կաթոլիկ միսիոնարներ քրիստոնէութիւն քարոզեցին Քորէացիներուն։ Պերնէօ ֆրանսացի եպիսկոպոսը պահ մը մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ երկրին կառավարութեան և իշխանին քով։ 1864ին, չարչարեցան կրօնափոխ քանի մը հազար Քորէացիք, որոցմէ իբր 15,000 հոգի թողած էին հին կռապաշտական կրօնն։ Այս ծանր դէպքի վրայ, Ֆրանսացիք նաւային արշաւանք մ'ըրին, բայց մասնակի յաջողութիւն մը միայն ունեցան։ 1853ին Չին Ամուր գետի բոլոր երկիրը մինչեւ Թումէն գետը թողուց Ռուսիոյ, որ եղաւ անմիջական սահմանակից Քորէայի, որոյ պատսպարեալ նաւահանգիստներն, որք ձմեռը չեն սառիր, թէ՛ Ռուսիոյ և թէ Անգլիոյ բերնին ջուրերը կը վազցնեն։ 30 տարիէ հետէ, Քորէա չընդունիր Չինու հպատակ ըլլալ, և առեւտրական դաշնագրեր կնքած ժամանակ, խորհուրդ չհարցուց Բէքինի Արքունեաց, թէպէտ չինացի դեսպանն ամեն դեսպաններու վրայ առաջնութիւն ունի Սէուլի մէջ։

Քորէացիք, Չինացիներու մեծամասնութեան հետ, նոյն կրօնը կը դաւանին, կէս մը փիլիսոփայական, կէս մ'ալ կռապաշտական։ Քորէացիներուն մէկ փոքր մասը, Մանչուներուն պէս, թանձրապաշտ է, այսինքն՝ նիւթական առարկաներ պաշտող։ Կրօնի պաշտօնեայք (պօնզերը) յարգ չունին անոնց մէջ, իրենց չուայտ կենցաղավարութեան պատճառաւ։ Յատուկ տաճարներ չկան. հոս հոն ծառի կոճղեր քանի մը ոտք բարձր, որոց վրայ կոշտ կուռքեր ձեւացուցած են։

Նի անուն հարստութեան վերջին թագուհւոյն որդեգիրն է արդի իշխանն, որ 34 տարեկան է այժմ։ Ունի առաջնակարգ երեք նախարար և երկրորդ կարգի ութ նախարար։ Ութ նահանգապետներուն Քամս ու կ'ըսուի և անոնց ներքեւ 80 գաւառապետներ կան։ Պաշտօնեայք երկու տարին անգամ մը կը փոխուին, զի Քորէայի մէջ պաշտօնները կը ծախուին աճուրդով, և մեծ շահ կը բերեն։ Դասակարգերու դրութիւնը կը տիրէ դեռ Քորէայի մէջ։ Ազնուական դասակարգն երկուքի կը բաժնուի, զինուորական և քաղաքային, և այս վերջինը մանաւանդ մեծ առանձնաշնորհներ կը վայելէ։ Կէս-ազնուականք կը գտնուին ընդ մէջ ազնուականութեան և քաղքենի դասակարգերն, յորում են քաղաքաբնակները, վաճառականք, արհեստաւորք, եւն։ Չորրորդ դասակարգին կը պատկանին բնակչաց մեծամասնութիւնը, մշակներ, հովիւներն, որսորդներն ու ձկնորսները։ Հինգերորդ դասակարգին մէջ են կրօնի պաշտօնեայներն, և անոնց հետ կօշկակարները, մորթագործներն և մսավաճառներն, որոց ամենքն ալ ստորին վիճակի տէր կը համարուին։ Միայն բանակին կազմակերպութիւնը շատ խեղճ է։ Բերդերը մէկ մէկ հնութիւն են, բայց արդի ռազմագիտութեան առջեւ անիշան։

Օտար երկրաց հետ վաճառականութիւնը շատ ետ մնացած է։ Երեսուն տարի առաջ, արգիլուած էր եւրոպական ապրանք մուծանել։ Այս արգելքին հակառակ վարուողները մահուամբ կը պատժուէին։ Այժմ Քորէայի նաւահանգիստներէն 10ը բաց են օտարաց առջեւ։ Գլխաւորք են Չէմուլբօ, Ուէօն-Սան և Ֆու-Սան։ Տեղացիք կը մշակեն բամբակ և կանեփ, բայց ստորին կարգի։ Մետաքսագործութեան շատ ընդունակ է երկիրը, բայց յառաջ գացած չէ։ Քորէական թուղթը, կանեփէ շինուած և իւղով օծած, շատ դիմացկուն է, և յոյժ յարգի Չինաստանի մէջ և այլուր։ Հանքերն առատ են, (պղինձ, ածուխ, ոսկի, արծաթ, երկաթ, եւն.), բայց բանեցնող չկայ։ Լազարեւ նաւահանգստէն մէկ օր հեռի հարուստ ոսկեհանք մը կայ, զոր ամեն ոք կրնայ բանեցնել, տուրք մը վճարելու պայմանաւ։ 1892ին, 1,128 քիլօ ոսկի արտադրեցաւ, բայց արուեստի շնորհիւ հարիւրապատիկ աւելի կրնար ըլլալ։ Բնիկները շատ ծոյլ, անհոգ և մոլի են, մանաւանդ գող. զի կ'ըսեն թէ աշխատելու և վաստկելու ապահովութիւն չեն տեսներ, տեղացի պաշտօնէից թիւր ըմբռնումներուն պատճառաւ։ Իրաւ ալ, ինչպէս անցեալ օր կը գրէինք, Քորէայի մէջ տեղացի պաշտօնէից ընթացքը լաւ չէ։

ՆԱՄԱԿ ՍՈՖԻԱՅԷ

Սոֆիայէ գրուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Սլիվնոյի և Օսման Փազարի միջեւ Քոթէլ կամ Քազան քաղաքն, որ [illegible] արտադրութեան գլխաւոր կեդրոններէն մին էր և յոյժ վաճառաշահ քաղաք, մի քանի օր առաջ բոլորովին հրոյ ճարակ եղած է, և իւր 1,400ի չափ տուներու իբր 5,700 բնակիչք այսօր վրաններու տակ կը պառկին։ Իշխանութիւնք ուտեստ, ծածկոյթ և դրամ ղրկած են, և ամենուրեք հանգանակութիւնք բացուած են։ Քոթէլ Պուլկարներուն սիրելի էր նաեւ այն պատճառաւ որ իրենց գրագէտներէն և ուսուցիչներէն շատեր այն քաղաքին մէջ ծնած և հոն ստացած են իրենց նախնական կրթութիւնը։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Դրամագլուխ 10,000,000 անգլ. ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ
Համբարեան փողոց, Թոմրուկ խան
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Ի ՓԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա
Ատանա
Այտըն
Հալէպ
Աղեքսանդրիա
Ադր. Պոլիս
Էնկիւրի
Պաղտատ
Պէյրութ
Պրուսա
Դամասկոս
Գոնեա
Լառնաքա
Գահիրէ
Լիմասօլ
Մերսին
Նազիլլի
Նիկոսիա
Ուշաք
Փիլիպէ
Բոր-Սայիտ
Ռուսճուք
Սելանիկ
Սամսոն
Իզմիր
Սոֆիա
Տրապիզոն

Պարտամուրհակներու և արժէթուղթերու յանձման փոխարէն առժ. փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով։

Դրամազեղչ արժէթուղթերու։

Հանում փոխանակագրերու, չէքերու, պարտաթուղթերու և հեռագրական հրամանագրերու Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։

Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէթուղթերու և արժէքաւոր նիւթերու։

Գանձում կտրօններու, արժէթուղթերու՝ Թուրքիոյ և արտասահմանի վրայ։ Վաճառում և գնում դրամներու։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով և հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով.

Տարին 2 ½ % մէկ տարուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1 ½ % վեց ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1 % երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար։

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները և բաց առտի փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ և ապրանքներ կ'ընդունի իբր աւանդ։

Բերայի գրասենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն։ Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ և կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վճարահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտաթուղթեր, օսմանեան պարտաթուղթեր, հելլենական պարտաթուղթեր, Բանքայի պարտաթուղթեր, և այլն եւայլն։

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ և ԲԵՐԱՅԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտաթուղթերու [illegible], և արժէթուղթեր կ'ընդունին, ընթացիկ հաշուով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի, տարին 3½ տոկոսով։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Օգոստ. — Անգլ. կառավարութիւնն հրաման ղրկեց Չինու և Ճարոնի նաւահանգիստներուն մէջ գտնուող անգլ. ամեն մարտանաւերուն որ համախմբին՝ անգլ. շահերուն վրայ արդիւնաւէտ հսկել կարենալու համար։

ԼՈՆՏՈՆ. — Երեկի. Ժողովոյ մէջ, կառավարութիւնը ծանոյց թէ պատերազմ հրատարակուած է Չինի և Ճարոնի միջեւ։ Բայց պատերազմիկներուն գործողութեանց վրայ պաշտօնական տեղեկութիւնք դեռ չեն եկած։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ պահեստի համեմատութիւնն է շաբթուս մէջ 66.13 %։

ԵՈՔՈՀԱՄԱ (Ճարոն). — Չինու դեսպանն ի Թոքիօ պահանջեց իւր անցագիրն, և ուրբաթ (այսօր) պիտի մեկնի Ճարոնի մայրաքաղաքէն։

ԻՍՄԱՅԻԼԻԱ. — Յուլիս 22էն մինչեւ 31 Սուէզի ջրանցքէն անցնող 68 շոգենաւերուն տասնօրեայ հասոյթն եղած է 1 միլիոն 820,000 ֆրանք։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Արզրեան Մանուկ էֆէնտիի ձեռամբ հաւաքուած դրամէն Մայր-Եկեղեցւոյ թաղին մէջ բաշխեալ օրական 200 օխա հացին հետեւեալ նուիրատու անձինք ևս մասնակցած են։

250	օխա	Տիկին Մարիամ Ց. Խորասանճեան.
25	»	» Վ.
135	»	Նուրիճա Պօտոսեան
750	»	Տեարք Թօբալեան եղբարք
1,160	»	

Բագուէն կը գրեն թէ Վլէտիի չոգենաւին ղեկերէն Գրիգոր Թումայեանցի մարմինը որ Օտեսայի մէջ գիւտուած էր, յուլիս 6ին Բագու տարուեր է կառախումբով։ Հանգուցեալը ծանօթ ըլլալով իբրեւ առաջնակարգ նաւթատէր ու վաճառական, երկաթուղւոյ կայարանը ու այն փողոցները ուսկից պիտի անցնէին մեռելակառքը՝ բազմաթիւ պսակներով զարդարուած՝ լեցուած է եղեր մեծ բազմութեամբ։ Մարմինը տուն փոխադրուելով, հոգեհանգիստ կատարուեր է։

Յուղարկաւորութիւնն ու թաղումը կատարուեր են յուլիս 10ին, քաղաքին Հայոց եկեղեցւոյն մէջ, ուր պատարագ մատուցեր է Գեր. Սարգիս եպիսկոպոս որ այս տխուր առթիւ յատկապէս հրաւիրուած էր։

Հանգուցեալ Թումայեանցի տարաբաղդ կնոջ ու աղջկան մարմինները տակաւին գտնուած չէին մինչեւ այդ թուականը։

Այրի Տիկին Սիմա Ց. Գույումճեան և իւր զաւակունք, Ճամուղեան, Նազլեան, Ֆրենկեան, Փէլէկեան, Մերտինեան և Թէքէեան ընտանիք՝ երբ ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն զմահ իրենց ամուսնոյն, հօր և ազգականին

ՄԵԾ. ՀԱՃԻ ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իւր մահկանացուն երեկ երեկոյ Էրէնքէօյ, իւր բնակարանին մէջ։

Վաղը առաւօտ յատուկ Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի Գատըգէօյի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն մէջ, ուր փոխադրուած է հանգուցելոյն մարմինը, յետոյ ժամը 3ու կէսին յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուելով մարմինը պիտի ամփոփուի թաղին գերեզմանատան մէջ։

22 Յուլիս 1894

Գատըգէօյ

Գատըգէօյի շոգենաւը ժամը 3ին (Ը. Թ.) կամուրջէն կը մեկնի։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Ռազմկանութեան Դրան քննիչ ժողովին նախագահ անուանեցաւ նոյն նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին դեր-տնօրէն Մուհարրէմ պէյ, որուն Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ։ Մուհարրէմ պէյ կատարեց օրինական երդումը։

Ելմտական Նախարարութեան Պէյթիւլմալի Գասսամ անուանեցաւ Մուսթաֆա Նուրի էֆէնտի, նախորդ Նաիպ Մահմուտ փաշայի։

Սկիւտարի Նաիպ անուանեցաւ Հաշիմ էֆէնտի՝ նախորդ Նաիպ Աֆիֆ Չէլէպիի։

Էրզինկեանի Նաիպ անուանեցաւ Իզզէթ էֆէնտի՝ նախկին Նաիպ Բէրէքզադէի։

Գամեթէմմէնլի Էրէյլի գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Զէյնէլապիտին էֆէնտի՝ նախկին Նաիպ Ռըզայի։

Ատանայի Արմէնակ գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Մէհմէտ Սաատէթ էֆէնտի, նախկին Նաիպ Ճէմալի։

Հալէպի Պիրէճիք գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Մէհմէտ Մինիր էֆէնտի։

Պիղայի Էզինէ գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Ահմէտ Թէվֆիք էֆէնտի, նախորդ Նաիպ Մէքքիի։

Իզմիտի Գանտէրէ գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Հասան Ֆէհմի էֆէնտի՝ Նաիպ Կէօնիքի։

Արշիպեղագոսի կղզեաց նահանգին ոստիկան-զինուորաց Ալայ Պէյի անուանեցաւ Շահին փաշա, հրամանատար ոստիկան-զինուորաց Սուրիոյ։

Մուսուլի ոստիկան-զինուորաց Ալայ Պէյի անուանեցաւ Օսման փաշա, հրամանատար ոստիկան-զինուորաց Արշիպեղագոսի կղզեաց նահանգին։

Պիթլիսի նահանգին ոստիկան-զինուորաց Ալայ Պէյի անուանեցաւ Ալի Ֆէվզի պէյ։

Միրլիվայութեան աստիճան տրուեցաւ զինուորական բարձրագոյն վարժարանին ներքին տնօրէն գնդապետ Ալի Րիզա պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Յունաց երեւելիներէն Գատըգէօյ բնակող Լիզորաքի Ղալիֆալիի էֆէնտիի։

Ի Բ. ԴՌՈՒՌՆ. — Կրէտէի կուսակալի նորընտիր փոխանորդ Թէվֆիք փաշա և Մաքսային վերատեսուչ Րաիֆ փաշա երեկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

— Անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիփ Քըրրի երեկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց վսեմ. Նախարարին և վսեմ. խորհրդականին հետ։

ԳԱՍԱՊԱՅԻ երկաթուղւոյն արտօնատէր Պ. Նակէլմաքէրս, որ հազար ոսկի տուած էր ի նպաստ Համազգային Անկելանոցին, երկու հազար ոսկի ալ Տարիւշշէֆագա վարժարանին տուած է։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ. — Յուլիս 19էն 20, Էտիրնէի մէջ քոլերայէ վեց դէպք, որոց երկուքը մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։ Յուլիս 20 էն 21, եօթը դէպք, որոց երկուքը մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։

— Յուլիս 16 էն ու 17էն Քէօթահիաի Սէյտղազի գիւղախումբին Ուրլան, Զաքրեր Աղըլ և Արապզիրան գիւղերուն մէջ եօթը դէպք ու երեք մահ։

— Էնկիւրիի մէջ յուլիս 20 ին քոլերայի դէպք չէ պատահած. մարդ մը կասկածելի նշաններով հիւանդացած է թեթեւ կերպով։

— Սըվազի Տարէնտէ գաւառակին մէջ յուլիս 15էն 18, ութ դէպք և երեք մահ։ Յուլիս 12էն 15, Բանիսիր գիւղին մէջ հինգ դէպք ու երեք մահ, Ակնդիւս գիւղաքաղաքին մէջ յուլիս 12էն 17, հինգ դէպք ու երկու մահ, Սըրասար, Կիրանօս և Ալամէյէք գիւղերուն մէջ տասնըմէկ դէպք ու տասնըմէկ մահ։ Սուշէհրի մէջ ալ հիւանդութիւն երեւան եկած ըլլալով՝ բժիշկ մը ղրկուած է։ Յուլիս 18էն 19, Թէնօսի մէջ մէկ դէպք։ Առաջուան բռնուածներէն երկուքն ապաքինած են։

— Յուլիս 18 էն 19, Գամէթէմմէնլի Քէօպրիւ գաւառին մէջ ինը դէպք և հինգ մահ։

— Գոնեաի Ազաքէրայ գաւառակին մէջ յուլիս 17 էն 19 եօթը դէպք ու հինգ մահ։ Նէվշէհրի մէջ վեց դէպք ու երեք մահ։ Յուլիս 18 էն 19, Գոնեաի մէջ մահացու չորս դէպք։ Առաջուան բռնուածներէն մին մեռած է և վեցն ապաքինած են։

ԻԶՄԻՐ-ԳԱՍԱՊԱՅԻ երկաթուղւոյն նորակազմ ընկերութեան պարտատոմսերուն ստորագրութիւններուն ցուցակը, թէ ի Կ. Պոլիս և թէ գաւառներուն մէջ, Օսմ. Պանքային կողմէ հաղորդուած է Լոնտոնի վարչութեան։

Այդ ստորագրութեանց գումարը կը հանի 90,640 պարտատոմսի, 1,212,800 ոսկւոյ արժողութեամբ։ Գաւառական վեց գործակալութիւնք ստորագրուեր են 21,426 պարտատոմս, 428,520 ոսկւոյ՝ ընդամէնը 82,066 պարտատոմս՝ 1,641,320 ոսկւոյ արժողութեամբ։

ՊԵՐԼԻՆԻ օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ հազարապետ Սամի պէյ՝ կայս. Իրատէի մը համաձայն ներկայ պիտի գտնուի Գերմանիոյ զօրաբանակաց կողմէ յառաջիկայ սեպտեմբերին կատարելի մեծ ռազմափորձերուն։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ երկաթուղեաց վերջին վիճակահանութենէն երեք հազար ֆրանք շահած է Սապահ լրագրոյ խմբագիր Սէլանիկլի Թէվֆիք էֆէնտի, որ 902,338 թիւն ունէր։

— Էյյուպցի Ալիշան անուն մարդ մ'ալ հազար ֆրանք շահած է։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ. — Երէկ, մէկ մէկ ամսաթոշակ սկսաւ վճարուիլ կառավարական բոլոր պաշտօնեաներուն ու քարտուղարաց։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին դեր-տնօրէն անուանեցաւ նոյն դիւանի քարտուղարներէն Րիզա պէյ։

Նոյն նախարարութեան քննիչ ժողովին քարտուղար անուանեցաւ Ալի պէյ։

ԹԵՐՍԱՆԷԻ մէջ փութով առաջ կը տարուի Սէտտիւլպահր, Զօհաֆ, ու Շէվքէթ-նիւմա երկրորդ կարգի մարտանաւերու և ուրիշ մէկ քանի նաւերու շինութիւնն, որք ի մօտոյ ծովը պիտի իջեցուին։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դրան Առողջապահական ճիւղին անդամներէն Միրլիվա Էմին փաշա, որ օդափոխութեան համար Պէրութ կը գտնուի, կայս. Իրատէի մը համաձայն արտօնուած է վեց ամիս ևս հոն մնալ։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհրդոյ ներքին ճիւղը, կ'ըսէ Սապահ, որոշած է դատաստանի ենթարկել Մուսուլի Զախօ գաւառակին գայմագամ Իպրահիմ պէյը՝ զեղծումներ գործած ըլլալուն համար։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ մասնագիտաց ժողովին երկրորդ ճիւղին քննիչ Ահմէտ էֆէնտի՝ ամերիկեան որթատունկերու մշակութեան համար հրահանգ մը պատրաստած է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. տը Մարժըրի և Պ. տը լա Պուլինիէռ, որոնք Սեվաստոփոլ գացած էին, երէկ մայրաքաղաք դարձան։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷՃԻՆ. Կայսերական Իրատէ մը կը հրամայէ հարկ եղած տնօրինութիւններն ընել որպէսզի մաքսատանց մէջ օտար երկիր ղրկուելիք ծխախոտները աչքէ անցընելու և գնահատելու գործողութիւնները կարելի եղածին չափ շուտով կատարուին։ Ի Կ. Պոլիս մասնաւորապէս, մաքսատանց վերատեսչութեան մէջ փորձագէտներու խումբ մը պիտի կազմուի որուն գործը պիտի ըլլայ կատարել յիշեալ ձեւակերպութիւնները, գործերը կարելի եղածին չափ շուտ աւարտելու համար։

ԱՐՀԵՍՏԻՑ շքանշան տրուած է Սուքիասեան Յակոբ էֆէնտիին որ գինեգործութեան արհեստին մէջ զգալի յառաջդիմութիւններ կ'ընէ հետզհետէ և ծանօթ է Գարթալի ու Էրէնքէօյի այգիներուն մէջ պատրաստած իր ընտիր գինիներովը։

ՇՔՕԴՐԱՅԻ նախորդ կուսակալ Ապտուլքէրիմ փաշա, որ անձը դարմանելու համար մայրաքաղաք եկած էր, սկսած է ապաքինիլ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ նահանգին մէջ 67 տունուոր [illegible] 282 գաղթականներ բնակութիւն հաստատած են։

[illegible] ատեանը տասնըհինգ ամսուան բանտարկութեան դատապարտեց Ջաֆէր Մարտիրոս անուն անձն, որ ոստիկան Մուսթաֆա էֆէնտին ծեծած էր պաշտօնի կիրառման պահուն։

ՌՈՒՍ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅՔ.— Նովոյէ Վրէմեա կը ծանուցանէ թէ, նոր որոշման մը համաձայն, ռուսական դեսպանատուններուն և հիւպատոսարաններուն մէջ ծառայող այն պաշտօնեաներն որոնք ռուսահպատակ չեն, պիտի արձակուին, և անոնց տեղ ռուսահպատակներ պիտի կարգուին։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Ժողովը երէկ ի նիստ գումարուելով որոշեց որ Ժողովոյ անդամներէն Էսկիշէհր գտնուող Վիթալիս էֆէնտին Ինէօնիւ երթայ հսկելու համար հոն հաստատելի մաքրանոցին կազմակերպութեանը վրայ։ Էնկիւրի ղրկուած ապանեխիչ գործին Ինէօնիւ պիտի տարուի։ Վարակեալ տեղերէ եկող բոլոր ուղեւորք նոյն մաքրանոցը տարուելով ապանեխման գործողութիւնք հոն պիտի կատարուին։ Էնկիւրիի և Էսկիշէհրի միջեւ երկաթուղւոյ կառախումբով երթեւեկող բժիշկները յետ այսորիկ Ինէօնիւի և Թուզլուի միջեւ պիտի երթեւեկեն։ Երկաթուղիով Թուզլայի մաքրանոցը ժամանող ուղեւորաց համար բժշկական քննութիւն մը պիտի կատարուի։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ երկու պահակ շոգենաւեր պիտի ղրկուին Քլազոմէնի մաքրանոյին համար։

—Առողջապահական վարչութիւնն հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է Մուսթաֆա-Փաշայի մաքրանոյին մէջ քարանթինա սպասող ուղեւորաց սնունդին համար։ Կ. Պոլսէն երկու ճաշարանապետներ ընտրուած են որոնք պիտի երթան ճաշարան մը ու պիւֆէ մը հաստատել այնտեղ, եւ որոշեալ սակացոյցի մը համեմատ պիտի վաճառեն ամեն տեսակ ուտելիք և խմելիք։ Այդ ճաշարանապետները ճանբայ կելլեն այսօր։

—Էտիրնէէն Մուսթէշարի ուղղուած նամակ մը գովեստով կը խօսի կուսակալ Ապտիւլրահման փաշայի, նահանգին Իտարէ Մէճլիսին և քաղաքային ու զինուորական բժշկաց կողմէ քոլերային դէմ ի գործ դրուած աշխատութեանց վրայ։ Պօնկօվաքի փաշա որ հոն կը գտնուի, անձամբ այցելելով հիւանդները, սիրտ կուտայ անոնց։ Վեհ. Սուլթանի հայրագորով հոգածութեան շնորհիւ եղած այս և ուրիշ բազմաթիւ տնօրինութիւնք՝ յոյս կուտան որ համաճարակը շուտով պիտի անհետանայ, ինչպէս արդէն նուազելու վրայ է հետզհետէ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՇԷՆՔԵՐԸ.—Մեծ-Եպարքոսութիւնը հրաւիրած է Ելմտական նախարարութիւնը, Մաքսատանց վերատեսչութիւնը և հաշուակալութեանց դիւանը որ մասնագէտներու ձեռքով որոշել տան այս վարչութեանց շէնքերուն կրած վնասներուն պատճառելիք ծախքերը։ Հարկ եղած նորոգումներուն աստիճանը և կարեւորութիւնը անյապաղ պէտք է իմաց տրուի Բ. Դրան։

ԱՔԵԱ գաւառին համար հրատարակուած վիճակագրութենէ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք.

Գաւառին ընդհանուր բնակչաց թիւն է 84,742, որոց 43,858ն այր և 40,086 կին։ Ասոնց 59,562ն իսլամ են (30,777 այր և 28,885 կին) և 25,180ն ոչ-իսլամ (13,081 այր և 11,119 կին)։ Մարդահամարի գործողութենէն ի վեր խուզարկութիւնք կատարուած չեն և արաբներու մեծ մասն ալ տակաւին արձանագրուած չէ. հետեւաբար մարդահամարի գործողութիւնն և խուզարկութիւնք աւարտելէ յետոյ բնակչաց թիւը ներկայ թիւէն բաւական շատ պիտի ըլլայ։

Աքեա գաւառը տարին 1,149,224 քիլէ ցորեն կարտադրէ, 378,000 քիլէ գարի, 5800 քիլէ եգիպտացորեն, 162,333 օխա ծխախոտ եւայլն։

Գաւառին մաքսատանց մէկ տարուան հասոյթն եղած է 641,804 ղրուշ, որուն 212,419ը՝ ներածութենէ, 176,432ն՝ արտածութենէ, 250,716 ղրուշը՝ ներքին սպառումներէ և մնացեալն ալ այլեւայլներէ։

Գաւառին մէջ կան ընդ ամենը 151,823 անասուններ։

ԲԱԼԻՄՆՕԶ կղզւոյն յունաց Մետրապոլիտ Տ. Խրիանթոս հրաժարած ըլլալով, Սինոդն ընդունած և անոր յաջորդ կարգած է Կէօրիւճէի մետրապոլիտ Տ. Անթիմոսը։

ՑՈՅՑ սեղանաւոր Պ. Էվէնիտիս շոգենաւակ մը յանձնարարած է Դավաֆեան գործարանին՝ որ Պոլսոյ նաւահանգստին մէջ գտնուած շոգենաւակներէն ամենէն արագընթացը պիտի ըլլայ։ Կնքեալ պայմանագրութեան համաձայն, եթէ պահանջուած արագութիւնը չունենայ, Պ. Էվէնիտիս շինուած շոգենաւակը վարձով պիտի գործածէ և գործարանն ուրիշ մը պիտի շինէ։

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻԻ Քէնդըրի գաւառին նորընտիր կառավարիչ Աթըֆ պէյ վաղը իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան առաջին թարգման Սըր Ա. Սանտիսընի առողջական վիճակին վրայ Լոնտոնէն առնուած լուրերը գոհացուցիչ չեն։ Սըր Ա. Սանտիսըն որ Քարլսպատ պիտի երթար, այս ուղեւորութիւնը կատարելու ուժ չէ ունեցեր և Բրոֆ. Ռօպէն, որ կը դարմանէ զայն, պատուիրեր է որ մշտնջենական կերպով բժիշկ մը հսկէ հիւանդին քով։

ԻԶՆԻԿԻ մէջ Բէժիի դէտերը ձերբակալեր են Սիւլէյման անուն աւազակ մը, որ տեղւոյն Էմամլը գիւղին Իմամն սպանած և յետոյ աւազակութեան սկսած էր։ Սիւլէյման իր զէնքերով յանձնուած է տեղական կառավարութեան։

ԼԱՋԷՆՏԻ անգլ. շոգենաւը, որ Ֆէնէր-Պաղչէի մօտ խրած էր, ազատուեր է և Սկիւտարի առջեւ խարսխած կը մնայ։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.—Առջի գիշերն ի Գասըմ Փաշա, Թահսին եւ Քեազիմ անուն երկու մարդեր կռուի բռնուելով դաշոյն ի ձեռին։ Ահմէտ անուն մարդ մը մէջերնին մտնելով աշխատեցաւ կռուարարներն իրարմէ զատելու, սակայն Թահսին ու Քեազիմ իրենց դաշոյնները Ահմէտի ձախ կողը մխելով փախան։ Վիրաւորեալը վտանգաւոր վիճակի մէջ ըլլալով հիւանդանոց տարուած է։ Երկու չարագործք քիչ յետոյ ձերբակալուեցան։

—Գասըմփաշայի մէջ Հիւսէյին անուն կառապան մը առջի օրը կառքէն վար իյնալով գլուխը ճմլուեցաւ։ Հիւսէյին, որուն վէրքը վտանգաւոր է, Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցը տարուեցաւ։

—Նշան Թաշըի կողմը ջրհորի մը մէջ աշխատող երկու գործաւորներէ մին [illegible]՝ շնչահեղձ եղած է։

—Արնավուտքէօյի մէջ առջի օրը յոյնի երկու տղեկներ տանը պատուհանէն վար իյնալով վիրաւորուեցան։

—Չորեքշաբթի օրը Էմիրկէնի բացերը թղթատար շոգենաւ մը նաւակ մը ընկղմեց։ Նաւավարը թէեւ ազատուեցաւ, սակայն նաւակին մէջ գտնուող ուղեւորը խեղդուեցաւ։

ՊԱՏՈՒԱՍՏԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Ծաղկի պատուաստի համար հետեւեալ կանոնագիրը պատրաստուած է, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով.

Յօդուած. Ա.— Հանրային և մասնաւոր վարժարանաց երկսեռ բոլոր աշակերտք պէտք է պատուաստուած ըլլան պարտաւորիչ կերպով, ի բաց առեալ անոնք, որք ծաղիկ հանած են և նշանները կերեւին։ Այդ վարժարանները մտնելիք բոլոր աշակերտք պատուաստուած պիտի ըլլան և միանգամայն վկայական մը պիտի ունենան՝ ցոյց տալու թէ պատուաստուած են և պատուաստն ալ բռնած է։ Այդ կարգի վկայական չունեցող աշակերտք վարժարանաց մէջ չեն ընդունուիր։

Յօդ. Բ.— Նախորդ յօդուածին մէջ յիշուած վկայականք պէտք է գրուին քաղաքային բժշկական վարչութեան կողմէ պատրաստուած տպագրեալ թուղթերու վրայ։ Պատուաստը պէտք է կատարեն կա՛մ կայս. կառավարութեան կողմէ կարգեալ պաշտօնեայք, կամ բժշկական վարչութեան ծանօթ եղող բժիշկներ ու վիրաբոյժներ և կամ վկայական ունեցող պատուաստողներ։ Ասոնք վկայականը պիտի տան տղուն անուանը և զայն պիտի ստորագրեն ու կնքեն։ Ծանօթ բժիշկներու քով եթէ տպագրեալ թուղթ չը գտնուի, ասոնց կողմէ պարզ թուղթի վրայ գրուած ու ստորագրուած վկայականներն ընդունելի են։

Յօդ. Գ. — Կառավարական դիւաններուն ու ծառայութեանցը մէջ առաջին անգամ մտնողները, Մէքթէպներու աշակերտ գրուիլ ուզողներն ինչպէս նաեւ զինուորական ու ոստիկան-զինուորութեան ասպարէզը մտնողները պարտին անպատճառ պատուաստուած ըլլալ։ Վիճակաւ ու իբրեւ պահեստի զէնքի տակ կոչուած զինուորք և ոստիկան-զինուորք ու ոստիկան գրուողներն եթէ պատուաստուած չեն, իրենց պատկանած վաշտին բժիշկին ու վիրաբուժին միջոցաւ պատուաստուելով վկայական պիտի տրուի իրենց։

Յօդ. Դ. — Հանրային և մասնաւոր վարժարանաց վերատեսուչները, տնօրէնները ու հսկողներն եթէ, հակառակ սոյն կանոնագրոյ տրամադրութեանց, պատուաստի վկայական չունեցող աշակերտներ ընդունին վարժարանաց մէջ՝ Պատժական Օրինաց 254րդ յօդուածի տրամադրութեանց համաձայն՝ դրամական տուգանաց պիտի դատապարտուին։

Յօդ. Ե. — Պատուաստը ձրիաբար կը կատարուի կայս. բժշկական վարժարանի աշխատանոցին և Կ. Պոլսոյ ու արուարձանաց մասնաւոր վայրերուն մէջ՝ յատկապէս կարգեալ բժիշկներու և վիրաբոյժներու ձեռամբ։ Թաղապետական իւրաքանչիւր շրջանակ ի պահանջել հարկին տարին երկու երեք անգամ առանձինն մասնաւոր պաշտօնեայներ պիտի ղրկէ, որք չպատուաստուածները ձրիաբար պատուաստելով՝ առանց փոխարէնի վկայական պիտի տան։ Գաւառաց մէջ այդ պաշտօն կը վերաբերի թաղապետական բժիշկներուն. իսկ այն տեղերու մէջ, ուր բժիշկ չկայ, յատկապէս կարգուած պատուաստողներու։ Այդ գործողութիւնը կատարելու պաշտօն ունեցող բժիշկներն ու պատուաստողները տեղէն պիտի պահանջեն պատուաստի աւիշները։

Յօդ. Զ. — Պատուաստի պաշտօնեայք պարտին իրենց տալիք վկայականին մէջ նշանակել պատուաստեալին՝ մեծ թէ փոքր՝ անունը, մականունը, թիւն ու պատուաստի թուականը։ Նոյնպէս վկայական պիտի տան անոնց, որք առաջուընէ պատուաստուած են և պատուաստը բռնած ըլլալով նշանը կ՚երեւայ։ Այդ վկայականներ ձրիաբար պիտի տրուին։

Յօդ. Է.—Քաղաքային բժշկական վարչութեան անկ է հսկել թէ սոյն կանոնագրոյ տրամադրութիւնները մայրաքաղաքիս ու գաւառաց մէջ ամբողջովին ի գործ կը դրուի՞ն թէ ոչ։

Յօդ. Ը. — Քաղաքային ու զինուորական պաշտօնեայներէ անոնք, որք ուշադրութիւն չընեն սոյն կանոնագրոյ գործադրութեան, ըստ օրինի պատասխանատու պիտի մնան։

Յօդ. Թ.—Նահանգի մը, գաւառի մը և գաւառակի մը մէջ եթէ ծաղկի հիւանդութիւն երեւան ելնէ, հիւանդը գտնուած տան մէջը եղողներն առանց ժամանակ կորսնցնելու պիտի պատուաստուին։

Յօդ. Ժ. — Նահանգաց, գաւառաց, գաւառակաց ու գիւղախումբերուն մէջ եթէ չպատուաստուած տղաքներ գտնուին, վարչութեան գլուխը գտնուող անձը պատասխանատու պիտի մնայ։

Յօդ. ԺԱ. — Բոլոր ժողովուրդը պարտաւոր է իր տղաքները պատուաստել ծնելէն մինչեւ վեց ամիս։

Յօդ. ԺԲ.—Մարդահամարի պաշտօնեայք առանց ժամանակ կորսնցնելու պիտի տեղեկագրեն իրենց պատկանած [illegible] Իտարէի ժողովներուն՝ իւրաքանչիւր քաղաքի, գիւղաքաղաքի, գիւղախումբի և գիւղի մէջ պատահած ծնունդները։ Իտարէի ժողովներն ալ բժիշկին կամ պատուաստի պաշտօնէին իմաց տալով, պիտի հսկեն ու հոգ տանին որպէս զի տղայք պատուաստուին։

Յօդ. ԺԳ.—Գաւառակներու և թաղապետական շրջանակաց բժիշկները, վիրաբուժներն ու պատուաստի պաշտօնեայք պարտաւոր են ձրիաբար կատարել պատուաստի գործողութիւնը։

Յօդ. ԺԴ. — Պատուաստի գործողութիւնն եթէ առաջին անգամ ազդեցութիւն չընէ, կը կրկնուի, և եթէ դարձեալ չյաջողի երրորդ անգամ ի գործ կը դրուի։

Յօդ. ԺԵ.—Պատուաստուած տղաքները շաբաթ մը յետոյ կը քննուին եւ եթէ պատուաստը բռնած է՝ տպագրեալ վկայականը կը գրուի, կտրօնը պաշտօնէին կողմէ եւ կամ Իմամին, մուխթարին ու կրօնական պետին հետ կը կնքուի։

Յօդ. ԺԶ.—Իտարէի ժողովները պաշտօնեաներէն կառնուն տղայոց տրուած պատուաստի վկայականին կտրօնն, եւ անոնց տեղ վաւերացնող մազպաթաներ կուտան։

Յօդ. ԺԷ. — Տեղական կառավարութիւնք պատուաստի վկայականաց կտրօնները բժշկական վարչութեան կը ղրկեն և պատուաստի պաշտօնեայներն ու թաղապետական բժիշկներն ալ՝ վաւերացնող Մազպաթաները։

Յօդ. ԺԸ.— Բժշկական վարչութիւնը՝ նախորդ յօդուածին մէջ յիշուած վկայականներն ու կտրօնները կը յանձնէ պատուաստի քննիչին, որ քննելէ յետոյ՝ ըստ այնմ կը պատրաստէ տարին մէկ անգամ պատրաստուելիք վիճակագրութիւնը։

Յօդ. ԺԹ.—Իտարէի ժողովները բժշկական վարչութեան պիտի ղրկեն տոմար մը, յորում պիտի նշանակուին մէկ տարուան մէջ պատուաստուածներու, կա՛մ անուշադրութեամբ եւ կամ հիւանդութեամբ պատուաստը ազդեցութիւն չընելով, առանց պատուաստի գտնուողներուն ինչպէս նաեւ ուրիշ գիւղաքաղաքներէ ու գիւղերէ եկող եւ չպատուաստուածներու անունները։

Յօդ. Ի.—Պատուաստի գործողութիւնը ամեն հինգ տարին մէկ անգամ պիտի կրկնուի։

Յօդ. ԻԱ.— Իւրաքանչիւր գաւառի համար կարգելի պատուաստի պաշտօնէին չորս հարիւր ղրշ. ամսաթոշակ պիտի վճարուի և գիւղախումբերն ու գիւղերը երթալու համար իւրաքանչիւր ժամուն հինգ ղրուշ՝ իբրեւ ճամբու ծախք։ Այդ ամսաթոշակն ու ճամբու ծախքը պիտի վճարուին տեղական թաղապետութեանց հասոյթէն։

Յօդ. ԻԲ. — Տեղական կառավարութիւնը հարիւր յիսուն ղրուշ դրամական տուգանք պիտի առնու այն անձէն, որուն գտնուած գիւղաքաղաքն ու գիւղը պատուաստի պաշտօնեայ մը գացած ըլլալով հանդերձ, իր տղան պատուաստել չտար։

Յօդ. ԻԳ. — Կառավարութիւնը երկու հարիւրէն մինչեւ հազար ղրուշ տուգանք պիտի առնու այն անձերէն որք ծաղկի հիւանդութեամբ վարակեալ անձանց պալարներու թարախներն առնելով ուրիշները կը պատուաստեն։ Ասկէց զատ եթէ այդ գործէն վնաս մը յառաջ եկած է, հեղինակները ձեռնհաս դատարանին կը յանձնուին. իրենց նկատմամբ հարկ եղած պատիժները տնօրինելու համար։

Յօդ. ԻԴ. — Կառավարութեան պաշտօնեայք գիւղախումբերու և գիւղերու մէջ պարտաւոր են հարկ եղած աջակցութիւնն ընել պատուաստի պաշտօնեայներուն։

Յօդ. ԻԵ.—Սոյն կանոնագրոյ գործադրութիւնը յանձնուած է Ներքին գործոց նախարարութեան։

17 Մուհարրէմ 1312
9 յուլիս 1310

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐ

Ալիքսանեան էֆէնտիի կազմած խումբը չի կրցաւ տեւական ըլլալ, և նորէն հին դերասանապետը, Մնակեան էֆէնտի, իր խումբով կը շարունակէ ներկայացումներ տալ ամառնային թատրոններուն մէջ։ Նշան-Թաշըի Օրօրա թատրոնին համար որոշուած է կիրակի գիշերները։

Ցառաջիկայ կիրակի գիշեր Մնակեան խումբը այդ պարտէզի թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ՝ «Թիւ 13» տաւմը, թուրքերէն լեզուով։

* * *

Թէփէ-Պաշըի ու Գոնքորտիայի պարտէզներուն մէջ իտալական խումբերը կը շարունակեն իրենց ներկայացումները։ Առաջինին մէջ, այս գիշեր պիտի ներկայացուի Riposo և երկրորդին մէջ La Gran via։ Գոնքորտիայի խումբը պիտի ներկայացնէ նաեւ Cloches de Corneville օփերուն օբէռէթին երկու արարուածները։

* * *

Ցառաջիկայ կիրակի, Պ. Օրթէք օդընթացութեան նոր մրցում մը պիտի կատարէ. գրաւ բռնած է անգլիացի կնոջ մը հետ որ ձիով 100 անգամ պիտի կատարէ պարտէզին շրջանը, մինչ միեւնոյն միջոցին նոյն շրջանը հետիոտն պիտի կատարէ Փըրանսացի վազողը։ Բերայի ծանօթ հեծելանուորդներէն չորս երիտասարդներ, երկու հայ, մէկ յոյն և մէկ ֆրանսացի պիտի մասնակցին մրցման։

ՎԱՐՁՈՒ ԽԱՆՈՒԹ
Պահճէ Գաբու Նէնի Ճամի լաւ դիրքով ընդարձակ խանութ մը վրան սենեակներով։
Տեղեկութեան համար դիմել Պահճէ Գաբու թիւ 4 Զարեհ Թորոսեան էֆէնտիի գրատունը։ 45 2—3

ՇԷՆՔ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Ամէն [illegible] [illegible] է
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Օ. ՏԷՐՈՒՄԵԱՆ
[illegible]
Ուր գտնուին պիտի [illegible] [illegible] ու [illegible] ամեն տեսակ [illegible] թերու, ինչպէս տեղական և եւրոպ. [illegible] ապիկներ ու կղմինտրներ, մարմարներ, Մալթայի, Մարսիլիայի և Թրիէսթէի յաքիր, անգլիական և ֆրանսական զամ և ընտիր [illegible], [illegible] ([illegible]) [illegible] համար առաջնակարգ գործիքներ եւն։
Միակ ներկայացուցիչն է
Ֆրանսական Freydier Gouy et Cie եւ Ingénieur H. Villeneuve գործարաններու [illegible], որ իր քանակութեան չափէն մինչեւ տասն անգամ աւելի կը վերցնէ՝ չինուելիք գործին համեմատ։

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՔԱՐՕ-ՄՕԶԱՅԻՔՆԵՐՈՒ
Զիմէնթօյի, քարօ-մօզայիքներու և ուրիշ շինութեանց յանձնառութիւնք կը ստանձնուին խիստ դիւրամատչելի պայմաններով։
Գիները եւրոպական վաճառատուններէ անբաղդատելի կերպով աժան, զոր հաստատելու համար մէկ փորձը կը բաւէ։
Վաճառքներու փոխադրութեան դիւրութեան համար մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնուած ըլլալով, փոխադրութիւնք կը կատարուին խիստ Նպաստաւոր պայմաններով, այնպէս որ Պոլսոյ կողմէն յաճախորդ մը սոյն վաճառատունէն օ և է նիւթ գնելով կրնայ իր տեղը փոխադրել տալ նոյն գնով, որով պիտի գնէր Պոլսոյ կողմէն, փոխադրութեան ծախքն ալ միասին հաշուելով։
Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կ՚ընդունուին և կը կատարուին ամենայն ճշդութեամբ և փութով, կանխիկ վճարմամբ կամ պատուաւոր երաշխաւորութեամբ մը։
Քարօ-Մօզայիքներու պատկերազարդ ցուցակը ուզողին կը ղրկուի ձրի։
Թիւ 47 1—36

Աղիւսի գործարանատէր Եղիա էֆ. Շահպազեան, ի դիւրութիւն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց, գրասենեակ հաստատած է Ղալաթիա, Գարաքէօյ, Եէնի-Խան թիւ 11, 12 ուր կը գտնուին շինութեանց վերաբերեալ մեքենայք եւ ամեն տեսակ աղիւսներու օրինակներ. գիներն յոյժ գոհացուցիչ, հանդերձ վճարման դիւրութեամբ։
37 3 30

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
ԵՒ
ԳՐԱՏՈՒՆ
Գ. Պաղտատլեան
ՑՈՒՑԱԿ ԳՐՈՑ
ՀԱՆԴԵՐՁ ԶԱՆԱԶԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԱՆՕԹՈՒԹԵԱՄԲՔ
Գրատունս երկրորդ անգամ ի լոյս ընծայած է սոյն գեղեցիկ եւ սիրուն Գրացանկն ուր ամփոփուած է.
Ա. Իւրեն սեպհական գրքերն, որոց պարունակութեան մասին կուտայ ուրոյն պիտանի ծանօթութիւններ իրենց գներով։
Բ. Հրապարակին վրայ յաճախեալ դպրոցական, գիտական, գրական եւ այլ ամեն տեսակ գրոց ճոխ ցանկ մը իրենց գներով։
Գ. Պաղտատլեան գործատան այն է՝ Տպարանի, Վիմագրատան, Կազմատան եւ Գրատուն-Թղթավաճառանոցի վերաբերեալ տեղեկութիւններ։
Դ. Համայն Թուրքիոյ Թղթատարութեան սակագնոց մասին կարեւոր գիտելիք, ուր մի առ մի ցուցուած է Նամակներու, Թղթերու, Գրքերու, Նմոյշներու եւայլ եւայլ Աւանդներու սահմանեալ փոխադրութեան գիներ ծռաւորութեան շրջանակաց համաձայն։
Ե. Հեռագրական կանոնագիր եւ սակագին համայն Թուրքիոյ։
Զ. Համեմատական արժէք օտար դրամոց։
Է. Դրոշմաթղթիկ կանոնագիր եւ ցուցակք գնոց ըստ վերջին 1894 տարւոյ սրբագրութեան։
Ը. Մշտնջենական Օրացոյց դիւրըմբռնելի, որ պարզ տախտակի մը վրայ կը պարզուին 1600էն մինչեւ 2400 տարիներու ամսաթիւերն ու օրերը։
Գրացուցակիս Ա. տպագրութիւնը [illegible] կարեւոր գիտելիքներ պարունակելուն՝ պէտք ունեցող թէ ոչ՝ ծրի ըլլալուն համար հազարաւոր օրինակներն սպառեցին շուտ ժամանակի մէջ, ուստի այս անգամ պարտաւորեցանք 2 դրշ. գին սահմանել անոր որպէս զի գրքի, թղթեգինաց, տպագրութեան եւ այլն. պէտքերունեցողներն միայն առնեն եւ մենք ալ հասած ըլլանք մեր նպատակին։

ՏՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ
ԹԷՓԷ ՊԱՇԸ, ՓԱՍՍԱԺ Տ'ԱՆՏՈՒԽ
(Կէց Խոալյան դեղագործատուն)
Կը դարմանէ ամեն տեսակ հիւանդութիւններ։ Մասնաւոր խնամք ծննդաբերական եւ ջղային հիւանդութեանց։ Կ'ընդունի բշ. դշ. եւ ուր. օրերն յետ միջօրէի, ժամ 7էն 10 (ը. թ). հինգշաբթի օրերը միեւնոյն ժամերուն ձրի։ 960

ԻԼԱՆ
ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ
Խաչինէյի Խասսայի շահանէճէ ալըննաճագ ինկի իգ վէ մախսուսիէ Մըսըր քիլինճէլէր իլէ գաւվէնին գարարը գաթիի իչուն թէսմիւրլը լումինի 28ինճի բէնճշէնպէ կիւնի վիլիլէճէկլէնտէն իհտիւա իտիլէ օլանլարըն եւմը մէզքիւրտէ սաաթ 6տան նիհաիէթ 8է գատար Խազինէյի ճէլիլէյի միւզայէտէ լէհաւէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
22 Թէմմուզ 310 1—3

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ
Խազինէյի Խասսայի Շահանէճէ ալընաճագ աթ վէ Իսքիտ սօգանը իլէ բաշգուդըն մանագասասընա պաշլանըլաճագըմտան իհտիւա թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշամպա կիւնլէրի Խազինէի ճէլիլէի միւզայէտէ լէհաւէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
19 Թէմմուզ 310 3—3

[illegible]

Յուլիս 22 3 Օգոստ. 1894

[illegible]	[illegible]		Տոկոս 0/0	[illegible]	Թուականը	Ընթացիկ Գիներ Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ Բացուեցաւ այս առաւօտ
Օ. Ո. 7,133,372	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1831	64 —	64 —
» 10,211,013	100		1	» » B		39 ½	39 10
» 30,332,311	100		1	» » C		— —	28 10
» 43,063,306	100		1	» » D		27 02	27 04
Ֆր. 793,000,000	400		—	Ռումելիի Երկաթուղի	1870	129 —	129 25
Օ. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	96 —	96 —
Ֆր. 135,631,130	500		5	[illegible]	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,933	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթք	1836	— —	— —
	Անուանական	Վճարուած					
Օ. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 25	8 20
Օ. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսթանթինոբլ	1872	3 18	3 17
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	4 30	4 30
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիումի Հանքին	1878	41 50	39 —
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	300 —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		470 —	470 —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	6 —	5 95
Ֆր. 700,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		520 —	525 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	18 32	18 34
Օ. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	1 87 ½	1 70
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	6 40	6 37 ½
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1832	355 —	350 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ԴԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	1	50
1 ամսուան համար	—	—
1 օրուան համար	—	55
Ռըբըր	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	40
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	109	7/8
Փարիզ » Ֆր.	22	95
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	35
Պերլին չէք Մարք.	18	50

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	6	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	08
20 Ֆրանքնոց	87	17
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Ռուսլ թղթադրամ	8	50
Մէճիտիյէ	108	02
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 2 Օգոստ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ. Ֆր.	39	27
» » C » »	27	25
D (Բացուած »	24	70
(Գոցուած »	24	67
Ռումելիի Երկաթուղի »	129	50
Բրիորիթէ »	480	—
Մաքսային Պարտաթուղթ »	499	37
Օսմանիէ »	—	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	429	37
Պանք Օթոման (անուանական) »	618	12
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	102	12
» » 3½% »	108	05
» Իտալական »	79	65
Քրէտի Լիոնէ »	718	75
Քրէտի Ֆօնսիէ անկում »	875	—
Քոնթուար տ'էսքոնթ »	511	25
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2865	—
Եգիպտական Միացեալ »	520	—
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	185
ՎԻԵՆՆԱ 2 Օգոստ.		
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆիորին	68	—
Օսմ. Ռէժի »	211	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	125	—
» Փարիզի » »	49	55

ԼՈՆՏՈՆ 2 Օգոստ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	—
» » B »	39	50
» » C »	27	—
D (Բացուած »	24	43
(Գոցուած »	24	50
Օսմ. Փոխառ. 1871ի (փոփոխեալ)	98	—
Փոխառ. 1877 (Տիֆէնս Լօն)	103	50
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	14	68
Այտընի Երկաթուղի »	12	50
Գասապայի » »	19	—
Միացեալ Եգիպտական »	103	25
Առանձնաշնորհեալ » »	—	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	101	81
Ռանթ Հելլենական 5% »	32	50
» » 4% »	34	50
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	85	50
» » Նոր 6% »	98	—
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	324
ՊԵՐԼԻՆ 2 Օգոստ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1383ի Մարք	98	20
Ռումելիի Երկաթուղի »	112	70
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	92	50
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	350
» Փարիզի » 2 ամիս	80	85

ՎՈՍՄՇԱԳՈՐԾ ԷՖ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
(ՓԱՍՏԱՓԱՆ)
Փոխադրած է իւր գրասենեակը Պաղչէ-Գաբու Անանիասի խան թիւ 10, 11 Մթնոլորտ։ 6—12
Ընդգէմ պնդութեան.—Վիշիի լուծիչ փոշի։

[illegible] ՄԵԾԻՆ 25 Ն ՕՃԱՐԱՆ
Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1883
Պարոնայք Սիգոդ և Պօտւն,
Շարժէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սիգոդի շարունակ, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային և սնուցինութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։
Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնք միշտ նախամեծար համարուելու պէտք է [illegible] և կը յանձնարարեմ զայն։
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
[illegible] բժիշկ Օսմանեան ատենի

ՓՇՈՐ ՊՐԱՈՒ
Պաւիերայի գարեջուր, Կ. Բշորի գարեջրատան ի Միւնիխ, Պաւիեր
Աւստրիական Թագաւորական
Հոյժմեծիչ Գերմանիոյ կայսր ու Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ. ի
Աւստրիոյ-Հունգարիոյ թագաւոր կայսեր և Պաւիերայի իշխանին։
Առաջնակարգ գարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն գարեջուրներէն գերիվեր, բոլորովին զուտ, համեղ և զովարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, ճանչցուած և յանձնարարուած նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։
Գարեջրատունը 1820 ին հաստատուած է. ինք առաջինը եղաւ որ 1854 ին սկսաւ գարեջուր արտածել շիշերով։
Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կեդրոններ Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Հավր, Ռուէն, Պրուսէլ, Լիէժ, Անվերս, Ամսդերտամ, Հաակ, Ռոթերտամ, Միլան, Հռոմ, Վիեննա, Նիւ-Եորք եւայլն։
Մետալներ և վարձատրութիւններ՝ Միւնիխի (1854), Քէօլնի (1865), Փարիզի (1867), Վիեննայի (1873), Հակէնավի (1874), Ֆիլատելֆիայի (1876), Նիւրէնպէրկի (1882, ոսկի միտալ), Ամսթէրտամի (1883, ոսկի միտալ), Պրուսէլի (1888, ոսկի միտալ և պատւոյ վկայագիր), Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց չքադրամ պատւոյ յիշատակութեամբ) ցուցահանդէսներէն։
Բշոր Պրաու գարեջուրը կը վաճառուի հետեւեալ գարեջրատունները.
Կապրինուս, զոր կը բանեցունէ Տիմիդրի Ֆրիանտոյամիս, Բերա Մեծ-Փողոց, 312, Գոնքորտիային դէմը։
Թեբէ—Պաշըի պարտէզը.
Տէմէզրաքօբուլօ եղբարց քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական դեսպանատան դէմ, թիւ 430։
Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն և շիշով գարեջուր վաճառողն է
« Փշոր Պրաու »
Վիլհէլմ Բալուքա
Պազար Ալման 388
Բերա Մեծ-Փողոց, 388 26 6—78

Ա. ԱԼԷՄԵԱՆ—Գ. ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ ԸՆԿ.
49—52 Կ. ՊՈԼԻՍ ԹԱՀՄԻԶ ՓՈՂՈՑ 52—49
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ ԵՒ ՇԱՔԱՐԵՂԻՆԱՑ
ABEΔIΣ AΛEMIAN & KEBOPK XOBNANIAN
K/ΠOΛIΣ OΔOΣ TAXMIΣ 52
AVEDIS ALEMIAN & KEVORK HOVNANIAN
STAMBOUL RUE TAHMIS 52
MARQUE DEPOSÉE
Ի Կ. ՊՈԼԻՍ
Ա. ԱԼԷՄԵԱՆ ԵՒ Գ. ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ
ԹԱՀՄԻԶ ՓՈՂՈՑ 52
Չինաստանէն և Ճաբոնէն հասած են և հետզհետէ կը հասնին նոր տարուան ընքերքէն ընտիր թէյեր որոնք կը ծախուին մեր 52 թիւ վաճառատան մէջ։ Իսկ նոր պայմանագրութեան մը համաձայն՝ 49 թիւ վաճառատան մէջ անմրցելի աժանութեամբ կը վաճառուին անգլիական և ֆըրանսական հազարումէկ տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, հռչակաւոր Հիւնթլէյ-Բալմէր, Բէք-Ֆրէյն և ուրիշ ականաւոր գործարաններու թարմ պիսքիթներ, ֆրանսական գոնֆէթ չօքօլա և քօքօա. նաև տեղական շօքոլա որ Անգլիոյ մէջ իսկ մեծ համբաւ հանած է։ Ընկերութիւնս մասնաճիւղ մ'ալ ունի Պահճէ-Գաբու Մաքսատան նոր գռան թիւ 14։ 10 10—60

ՌՕՍԻԱ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բէթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4.000.000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	55.000.000 Ֆրք.
1893ի հասոյթք	20.500.000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	70.000.000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Պոլիս Չէլէպի Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փիւնիք Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Զէօմիւրճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԷՊՐԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000.000

„ՓԻՆԻՔՍ"

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԱՄԻՆ 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000.000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 618

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՄԲԷՐԻ

Րէտիֆ Պրուսա վէ Չէքիրկէ Քաբլըճալարը իլէ Պրուսա մէքթէպը խուսուսի չահանէսի իչունի մահալլինճէ մէվքի մուզայէտէյէ վազ օլունան էրզաքըն թէմուզըն 23րնճու կիւնու զարարը իթա վէ թէմուզըն 25րնճի կիւնու տախի 100տէ 5 թէնզիլի զապուլ օլունաճաղընտան պուրաճա իխալէսինէ թալիպ օլանլարըն մազամի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 23 2—3

Նիզամիէ խտարէսինտէ պուլունան ֆապրիգայը հիւմայունիյար լազըմէսի իչիւն մուպայաա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան 100.000 ճէտիա զանթար երեյր մատէն քէօմիւրիւնիւն պէհէր զանթարը 9 զրշ. 30 փարատա քալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իւպու թէմուզը բուլմինին 27 չուրշանպէհ կիւնու զարարը զաթիսի միւրիւճէձէկի վէ իւրթէսի կիւնու 100տէ 5 թէնզիլի զապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իխալէսինէ թալիպ օլանլարըն մազամի Սէրասքէրի լէվազըմաթը տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 22 3—3

NEVRALGIES ԳԼԽԱՑԱՒ, ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՑԱՒԱՐՈՒՄ, կանանց ՋԼ ԽՏՈՒԹԻՒՆ, եւ ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժին առ նուազն մէկ ժամու մէջ
ՏՈՔԹ. ՔՐՈՆԻԷԻ
ՀԱԿԱՋՂԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐՈՎ

Տուփը 3 ֆր. առարման ծախս չիկայ։ Փարիզ, Դեղ. Ռոպիքէ, 23, Մոնժ փողոց եւ ամէն լաւ դեղարաններու մէջ։

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամեն երկու շաբաթ կը բանին Լիվէրբուլէ և Ալեքսանտրիոյ միջև

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ալպիա	1393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	1246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Քէտար շոգենաւը նաւապետ Ուար, Լիվըրբուլէն հոս պիտի հասնի դէպի օգոստոս 10 (Ն. Տ.)

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիմատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 932

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջև կանոնաւորապէս բանող

Մինչրէյէ շոգենաւը Պաթում պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն օգոստ. 7ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Սխտուաք շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի օգոստ. 14ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատա
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
1054 Մումհանէ փողոց Թ. 108

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԱՄԻՆ 1880

Ս. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ Ց. ԽԱԳՈՒԼԵԱՆ

THE ECONOMICON ՌԷՅ ԽԱՅՏԱՐԱՆ TEION EIKONOMIKON
MARQUE DEPOSÉE

Մասնաճիւղ կը գտնուի Օսմանեան ամէն քաղաքաց մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովը, թէյի ճաշակն ալ նրբացած է, որով թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբք, այս տարի ալ իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Սեյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերրնտիր հատուէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ եւս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մ[illegible]երանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր թէյեր թէ' նմոյշներով և թէ' այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ' Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել եւս յարել մեր սկզբունքին, որ է «ազգասիրութիւն և առեւտուր, ճոխ և գնոց ժամն»։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին ալ, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՑԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ, Ց. ԽԱԳՈՒԼԵԱՆ Չէլ[illegible] պէյ խան թիւ 10, Պահճէ Գաբու։ 19

[illegible]

1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնաւորապէս առանց քակուելու յինորի արհեստական ակռաներ շինելու, [illegible] ամենաստոյգ յայտած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղի [illegible], ինչպէս նաև դարմանումն ամէն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի	4.000.000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է »	35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քաղաքէն և փայտաշէն ամէն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՁԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ
Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ խան։

EMULSION SCOTT

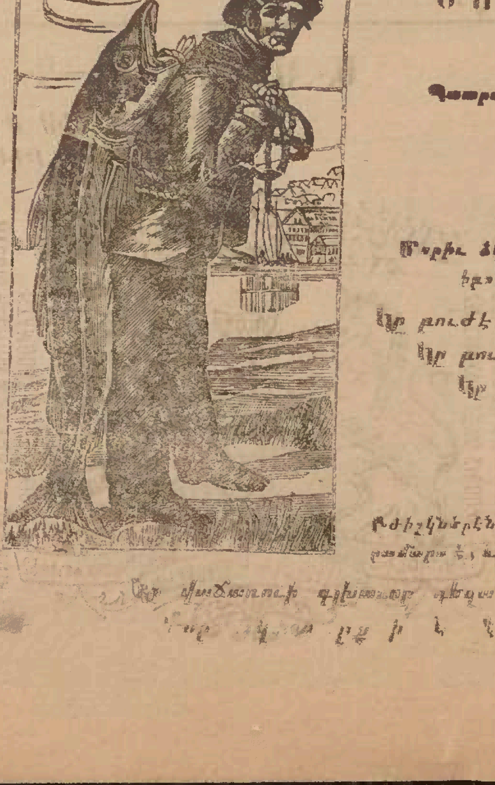

(ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԵԱԿ)

ՄՕՐՈՒ ՁԿԱՆ ԼԵԱՐԴԻ ԻՒՂ

Իբոֆոսֆիթ կրով և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Ուրիշ ձկան հում իւղէ բոլոր յատկութիւններէն զատ հիբոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոցերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

[illegible]

MÉTHODE BROWN-SEQUARD contre DÉBILITE FAIBLESSE **IMPUISSANCE**

Elixir Séquardien "Alpha" pour les deux Sexes

Bien spécifier le sexe en faisant la commande.

PRIX DU FLACON : 25 FRANCS. — Envoi franco contre mandat-poste ou chèque sur Paris adressé au DIRECTEUR du LABORATOIRE de PRODUITS PHYSIOLOGIQUES, 10, Rue de l'Orne, PARIS.

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8.000.000
Պահեստի դրամ	» 8.100.000
Տարեկան հասոյթ	» 19.532.000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն ժթեղանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահճէ—Գաբու, Անանիասեան խան. 12, 13, 14

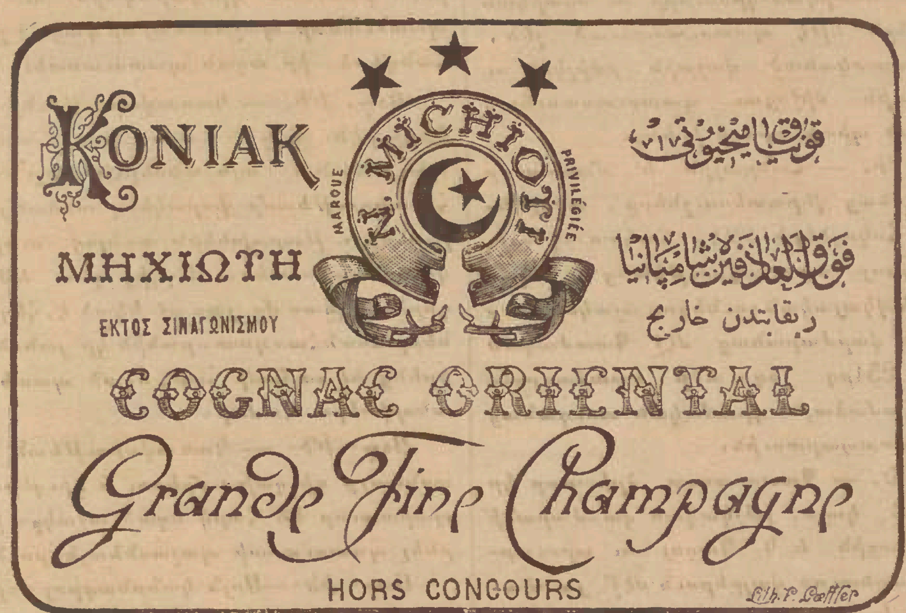

KONIAK
N. MICHIOTI
MARQUE PRIVILÉGIÉE
ΜΗΧΙΩΤΗ
ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
قونياق ميخيوتي
فوق العاده فين شامپانيا
رقابتدن خارج
COGNAC ORIENTAL
Grande Fine Champagne
HORS CONCOURS
Lith. P. Gaffler

Երեք աստղով շիշը 30 գրուշ, — երեք աստղով ½ շիշը 15½ գրուշ։ Երկու աստղով շիշը 18 գրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ [illegible] շիշը 12 գրուշ։

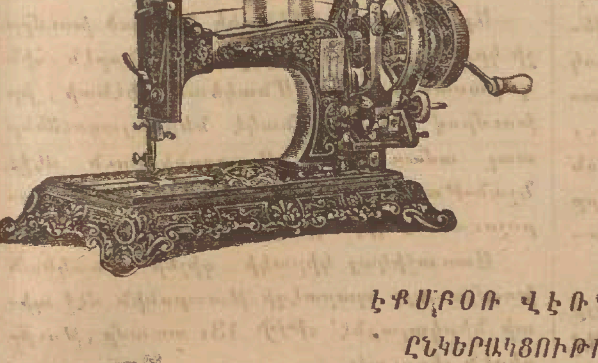

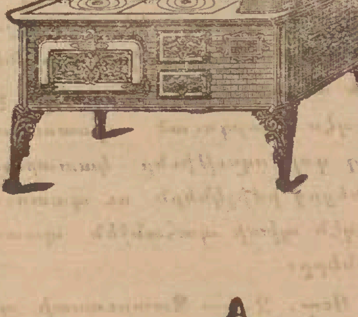

ԷՔՄՊՕՌ ՎԷՌՊԱՆՏ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

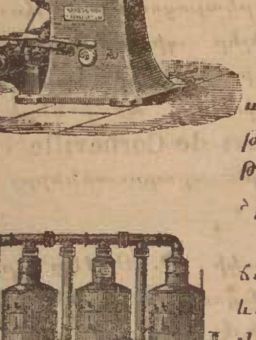

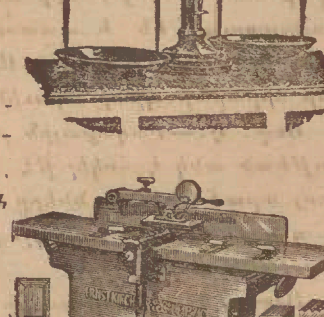

Մեքենաներու և գերմանական այլ արհեստական նիւթերու ցուցադրութիւն ի Ղալաթիա, Բերչեմպէ Բազար, Թիճարէթ խան (նախկին կեդրոնատեղի Ախմատի Րէժիի)

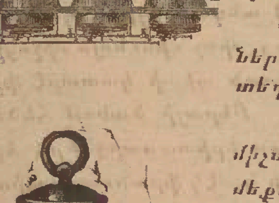

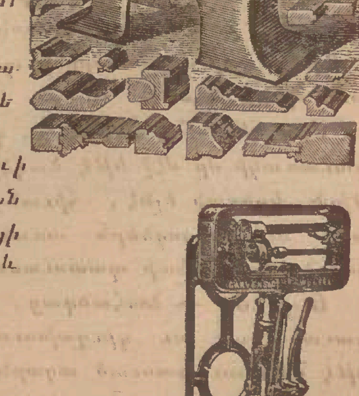

Արհեստական, երկրագործական, ճարտարապետական, նաւային եւայլն, եւայլն ՆԻՒԹԵՐՈՒ և ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄ։

Տեղեկութիւնք կը տրուին մեքենաներու, ամբողջ գործարաններու զետեղման վրայ։

Ցուցադրութեան մէջ կը գտնուի միշտ պեղցիկ ամերք մը զանազան մեքենաներու, ջրհաններու, խոհանոցի նիւթերու, գերմանական յինօլէօմի և ուրիշ վաճառքներու։ 798

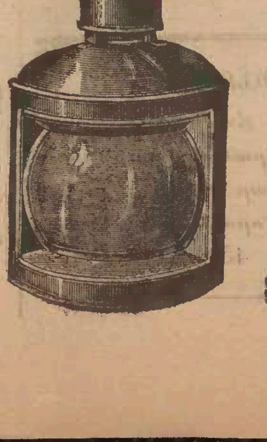

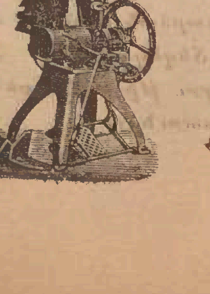

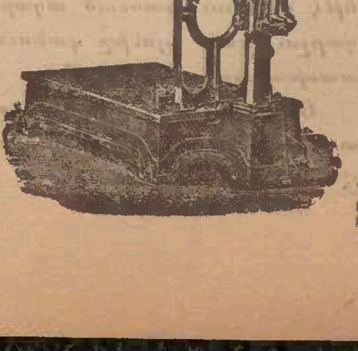

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երթեւեկութիւն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արոլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլանթօ	1500
Արկօ	2300	Կօգօ	1800	Բօլօ	1000
Ալիսադօ	3000	Կրոտնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պորոտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Գրատօ	2000	Հինտօօ	7000	Րօլլօ	3000
Գըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րոմէօ	3500
Դէլլօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Դալմաօ	1500	Ճիլնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Դամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Դագօ	1000	Քօլբինօ	4[illegible]00	Սարֆօ	2000
Դօմօ	1700	Քովնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Զիպակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Դօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	1500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարզէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաբօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էայնամօ	1600	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըրնս	100
Տրանթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճոմպօ	200
Ֆալրօն	800	Ուզրանօ	4500	Զէրօ	1[illegible]0
Ֆիտօ	700	Օդօ	2000	Մուրիլթօ	1[illegible]0
		Էնիճըլըն Մոնարք	8000		
		Բիրմըլըն Մոնարք	8000		
		Լըգիըն Մոնարք	8100		

Բոյրօ շոգենաւը, նաւապետ Պէրքարք, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 24ին և օգոստ. 6ին հոս կ'սպասուի։

Ո—րդէնօ շոգենաւը, նաւապետ Քըր, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և օգոստոս 3ին պիտի մեկնի Պոլսոյ համար։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա
858

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի, Պօրտոյի, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քնամորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըրնի	1500
Մարիոթիս	2500	Կիպէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

Պատասխանատու Ս. ՏԱՐԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ